

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

1128385

ZAHRANIČNÝ OBCHOD VYBRANEJ KOMODITY

2010

Denis Bréda

SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
FAKULTA EKONOMIKY A MANAŽMENTU

ZAHRANIČNÝ OBCHOD VYBRANEJ KOMODITY

Bakalárska práca

Študijný program:	Medzinárodné podnikanie s agrárnymi komoditami
Študijný odbor:	3.3.17 Medzinárodné ekonomické vzťahy
Školiace pracovisko:	Katedra ekonomiky
Školiteľ:	Doc. Ing. Iveta Zentková, CSc.

Nitra 2010

Denis Bréda

Čestné vyhlásenie

Podpísaný Denis Bréda vyhlasujem, že som bakalársku prácu na tému „Zahraničný obchod vybranej komodity“ vypracoval samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomý zákonných dôsledkov v prípade, ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 12. mája 2010

Denis Bréda

Pod'akovanie

V tejto časti by som chcel vyjadriť poďakovanie doc. Ing. Ivete Zentkovej, CSc. a tiež konzultantke Ing. Eve Judinovej, za ich cenné rady pri vypracovaní bakalárskej práce.

Abstrakt

Bakalárska práca sa zaoberá analýzou slovenského trhu cukru a cukrovej repy, a skúma vývoj zahraničného obchodu krajiny s cukrom. Prvá kapitola je venovaná stručnej charakteristike Spoločnej poľnohospodárskej politiky v Európskej Únii (EÚ) a analýze svetového, európskeho a slovenského trhu s cukrom. V tejto časti je porovnaná produkcia a spotreba cukru a cukrovej repy v jednotlivých obdobiach. Druhá kapitola sa zaoberá analýzou vývoja Slovenského zahraničného obchodu s cukrom a cukrovou repou. V tejto časti je charakterizovaný aj medzinárodný obchod s cukrom vo svetovom meradle a v rámci krajín EÚ-27.

Kľúčové slová: cukrová repa, cukor, zahraničný obchod, vývoz, dovoz, saldo

Summary

The thesis is dealing with the analysis of the sugar and sugar beet market and with the development of international trade of sugar in Slovakia. The first chapter characterizes the Common Agricultural Policy of the European Union (EU), moreover analyzes the world, the European and Slovakian sugar market. In this part the production and the consumption are compared in different time periods. The second part of the thesis analyzes the international trade of sugar and sugar beet of Slovakia. Furthermore it characterizes the international trade of sugar in the world and in the countries of EU-27.

Key words: sugar beet, sugar, international trade, export, import, amount of balance

---

Obsah

Obsah	5
Zoznam ilustrácií	6
Zoznam tabuliek	7
Zoznam skratiek a značiek (pre technické a prírodné vedy).....	8
Úvod	9
1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí.....	10
1.1 Charakteristika zahraničného obchodu	10
1.2 Charakteristika medzinárodného obchodu	12
1.3 Globalizácia svetového obchodu.....	14
1.4 Poľnohospodárstvo a potravinárstvo v SR.....	16
1.5 Slovenský trh s cukrom	18
1.6 Svetový trh s cukrom.....	19
2 Cieľ	22
3 Metodika práce a metódy skúmania	23
4 Vlastná práca	25
4.1 Charakteristika trhu s cukrom	25
4.1.1 Spoločná poľnohospodárska politika.....	25
4.1.2 Organizácia trhu v sektore cukru.....	26
4.1.3 Opatrenia regulujúce organizáciu trhu v cukrovom sektore.....	27
4.1.4 Vývoj základných produkčných ukazovateľov na slovenskom trhu s cukrom a cukrovou repou	30
4.1.5 Situácia na trhu s cukrom v EÚ	34
4.1.6 Svetový trh s cukrom.....	35
4.2 Zahraničný obchod s cukrom	37
4.2.1 Svetový obchod s cukrom.....	37
4.2.2 Obchod s cukrom v EÚ	38
4.2.3 Zahraničný obchod Slovenska s cukrom.....	39
4.2.4 Zahraničný obchod Slovenska s agropotravinárskymi komoditami.....	40
5 Záver.....	45
6 Zoznam použitej literatúry.....	47
Prílohy.....	50

Zoznam ilustrácií

Obr. 1	Vývoj úrod cukrovej repy v t.ha ⁻¹ do roku 2009.....	29
Obr. 2	Produkcia cukrovej repy v tis. ton	29
Obr. 3	Priemerná produkcia polarizačného a bieleho cukru do roku 2009/2010 v t.ha ⁻¹	31
Obr. 4	Cukornatosť cukrovej repy v %.....	31
Obr. 5	Produkcia cukru v t.....	32
Obr. 6	Výroba cukru vo vybraných krajinách EÚ tis. ton	33
Obr. 7	Produkcia cukru vo svete v %	34
Obr. 8	Spotreba cukru vo svete v %	34
Obr. 9	Produkcia a spotreba cukru vo svete za hospodársky rok 2008/09 v %	35
Obr. 10	Vývoj dovozu a vývozu Slovenska s cukrom s krajinami EÚ-27 v tis ton	37
Obr. 11	Vývoj salda zahraničného obchodu Slovenska s cukrom s krajinami EÚ-27 v tis ton.....	38
Obr. 12	Vývoz agropotravinárskych komodít podľa zoskupenia krajín v mil. EUR...	40
Obr. 13	Dovoz agropotravinárskych komodít podľa zoskupenia krajín v mil. EUR...	41
Obr. 14	Vývoj konkurencieschopnosti Slovenska v obchode s cukrom podľa RCA ..	42

Zoznam tabuliek

Tab. 1	Vývoj kvót v Slovenskej republike v t.....	29
Tab. 2	Ukazovatele pestovania cukrovej repy	30
Tab. 3	Výsledky cukrovarníckej kampane v SR 2003 – 2010.....	32
Tab. 4	Spotreba cukru v kg na obyvateľa	34
Tab. 5	Medzinárodný obchod s cukrom v Európskych krajinách v tis. ton – odhad (2008/2009).....	38
Tab. 6	Zahraničný obchod SR s cukrom a cukrovinami podľa krajín EÚ-27 (2007/2008).....	40
Tab. 7	Bilancia zahraničného obchodu s agropotravinárskymi komoditami v mil. EUR	41
Tab. 8	Podiel cukru a cukrovín na dovoze a vývoze vybraných agropotravinárskych komodít SR	42

Zoznam skratiek a značiek

€	euro
EAGGF	European Agricultural Guidance and Guarantee Fund (Európsky poľnohospodársky fond záruk a usmernenia)
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
EÚ-27	27 členských štátov Európskej únie
ha	hektár
kg	kilogram
mil.	Milión
%	percento
SPP	Spoločný poľnohospodárska politika
ŠÚ SR	Štatistický úrad Slovenskej republiky
t	tona
t.ha ⁻¹	ton na hektár
tis.	tisíc
USDA	United States Department of Agriculture (Ministerstvo poľnohospodárstva Spojených štátov)

Úvod

Cukor sprevádza človeka už od nepamäti a počas dlhých rokov je základným a najpoužívanejším sladidlom na svete. Môžeme ho nazvať aj ako sacharóza, ktorá je prítomná skoro vo všetkom ovocí a zelenine. Pre výživu ľudí je nevyhnutným energetickým zdrojom, je to ľahko transportovateľný energetický nosič a pri výrobe mnohých tovarov je významnou surovinou. Z ekonomického hľadiska 99% svetovej výroby cukru je vyrobených z cukrovej repy a cukrovej trstiny.

V našich podmienkach cukrovarnícky priemysel realizuje výrobu cukru z cukrovej repy, táto výroba má viac ako 200 ročnú históriu. Po vstupe Slovenska do Európskej únie podnikateľské subjekty museli akceptovať nové zmeny a prispôbiť im. Produkcia cukrovej repy a cukru v Európskej únii je ovplyvňovaná Spoločnou poľnohospodárskou politikou. Táto politika patrí k najdôležitejším a najdiskutovanejším oblastiam európskej politiky. Cukrový sektor v EÚ viac ako 40 rokov bol riadený agrárnym trhovým poriadkom a už bolo potrebné zmeniť podmienky v tomto sektore. V roku 2006 Spoločná poľnohospodárska politika prijala reformu cukrového sektora. Táto reforma radikálne obmedzila pestovanie cukrovej repy a výrobu cukru na tie miesta, kde je to najrentabilnejšie, ovplyvňovala obchod s týmito komoditami, a mala za cieľ zvýšiť konkurencieschopnosť v cukrovom sektore.

Konkurencieschopnosť jednotlivých krajín je veľmi dôležitým ukazovateľom nielen z domáceho hľadiska, ale aj na zahraničných trhoch. Obchod komodít je ovplyvnený hlavne trhovým poriadkom rôznych krajín a rôznymi obmedzeniami dovozu a vývozu. Po vstupe našej krajiny do EÚ boli odstránené rôzne prekážky obchodu, čo sa prejavilo aj u slovenských výrobcov tým, že sa rýchlo vedeli prispôbiť novým podmienkam spoločného trhu. Rýchla reakcia na novým podmienkam sa prejavila v celkovom vývoze a dovoze cukru zo Slovenska, čo sa postupne zvýšili až do roku 2006. Taktiež konkurencieschopnosť cukru Slovenska sa po vstupe do EÚ výrazne zvýšila na vysokú úroveň, až po prijatí reformy cukrového sektora. Reforma obmedzila produkciu cukrovej repy a výrobu cukru, čím aj vývoz cukru z krajiny výrazne znižovala, a doteraz znižuje.

---

1 Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí

1.1 Charakteristika zahraničného obchodu

Zahraničnoobchodná aktivita štátu je vyjadrená pomocou hmotného obratu zahraničného obchodu píše **Horská, E. (2007)**, ktorý predstavuje úhrn všetkých položiek tovaru, ktoré za určité časové obdobie prekročili colné hranice štátu. Je súhrnom dovozu a vývozu. Pomocou ďalších údajov o dovoze a vývoze môžeme vypočítať ďalších ukazovateľov zahraničného obchodu danej krajiny:

- rozdiel medzi dovozom a vývozom predstavuje obchodnú bilanciu,
- veľkosť hodnoty dovozu, vývozu a obratu zahraničného obchodu na jedného obyvateľa,
- podiel dovozu, vývozu alebo obratu zahraničného obchodu na zahraničnom obchode určitej oblasti, sústavy alebo na svetovom obchode,
- tovarová štruktúra dovozu a vývozu. Komerčná politika a jej vplyv na zahraničnoobchodnú činnosť štátu.

Pomocou obchodu je organizovaný obeh tovaru na trhu. Patrí medzi najdynamickejšie sektory národného hospodárstva a predstavuje samotnú ekonomickú činnosť, ktorá je špecializovaná na výmenu tovarov prostredníctvom predaja a kúpy. Pod pojmom "obchod" rozumieme také činnosti, ktoré sa realizované na zabezpečenie výmeny, ale aj podnikateľov, inštitúcie a organizácie, ktoré s výmenou zaoberajú. Zahraničný obchod autorka charakterizuje ako obchod, ktorý je realizovaný medzi trhmi rozličných krajín. Je to vývoz (export) a dovoz (import) cez štátne hranice, tvrdí **Viestová, K. (2004)**.

Pokrivčák, J. (2008) dopĺňa, že „vývoj ekonomiky a spoločnosti za posledné roky poukazuje na dôležitosť skúmania medzinárodných ekonomických vzťahov. Slovenská republika prešla za toto obdobie od izolacionizmu a direktívne riadeného zahraničného obchodu k otvorenosti a integrácii do Európskej únie, ale aj na svetové trhy. Ďalej píše, že Slovensko má malý vlastný trh a existencia ekonómie z rozsahu si vyžaduje vyrábať vo veľkom a exportovať do sveta. Exportom získané prostriedky sa potom využívajú na import zahraničných produktov a služieb, ktoré obohacujú náš trh,

---

zväčšujú zákazníkove možnosti výberu a tlačia domácich výrobcov k lepšej a lacnejšej výrobe.“

Formy vstupu na zahraničný trh na základe ich kapitálovej náročnosti **Ubřežiová, I. (2008)** rozlišuje na nasledovné druhy:

- priamy export/import – realizuje sa priamo so zahraničným subjektom bez použitia sprostredkovateľa alebo sa môže realizovať distribučnými kanálmi iných zahraničných subjektov, s ktorými podnikateľský subjekt uzatvoril zmluvu, napríklad zmluva o výhradnom predaji, o obchodnom zastúpení, komisionárska zmluva a „piggybacking“,
- nepriamy export/import – predstavuje situáciu, kedy sa podnikateľský subjekt zapája do medzinárodného podnikania prostredníctvom určitých firiem v domácej krajine. V tejto situácii podnikateľský subjekt prichádza do styku so zahraničným trhom nepriamo a sám žiadne zahraničné operácie neuskutočňuje,
- medzinárodný pohyb know-how – je situáciou, kedy sa podnikateľskému subjektu v hostiteľskej krajine na základe zmluvy poskytuje určité know-how. Môže ísť napríklad o licenčné zmluvy, franšízing, zmluva o riadení a zošľacht'ovací styk,
- kapitálový vstup na zahraničný trh formou zahraničných investícií – predstavuje zriadenie výrobnéj základne v zahraničí vo forme majetkového spojenia, čo závisí od zámerov materského podniku, jeho finančnej sily a od situácie v hostiteľskej krajine. Najčastejšie ide o investície na zelenej lúke, investície na hnedej lúke, fúzie a akvizície, spoločný podnik a strategické aliancie.

Medzi základné faktory, ktoré vplývajú na výber vstupu na zahraničný trh podľa **Sršňovej, J. - Füziovej, E. (2003)** patria:

- Politické a hospodárske riziko krajiny: pri vysokej úrovni rizika priame zahraničné investície nie sú dobrou voľbou
- Legislatíva: krajiny môžu predpisovať formy vstupu (angažovania)
- Štruktúra trhu: silná konkurencia vyžaduje väčšie angažovanie
- Rozhodovacie preferencie: či materská alebo dcérska spoločnosť rozhoduje
- Časové hľadisko: väčšie angažovanie na zahraničí je spojené s rýchlo získaným trhom

-
- Očakávaná obratu a zisku: vysoké očakávaná umožňujú vyššie angažovanie na trhu
  - Finančné prostriedky: väčšie množstvo kapitálu je potrebné pri PZI
  - Transformačné náklady: náklady na kontrolu a zabezpečenie transakcií, atď.

Na portáli **EuroEkonom** [online:<http://www.euroekonom.sk/obchod/zahranicny-obchod/zahranicny-obchod-funkcie-ulohy-vyznam/>] sa píše, že čím je krajina hospodársky vyspelejšia, tým má väčšie predpoklady zapájať sa do medzinárodnej deľby práce prostredníctvom zahraničného obchodu. Zapojením krajiny do medzinárodnej deľby práce sa rozširujú jej vývozné aj dovozné možnosti (dovozom sa prekonávajú bariéry domácej ekonomiky), čo sa prejaví v úspore národnej práce, v hospodárskom raste. Je súčasťou národného reprodukčného procesu, pričom má pomerne samostatné postavenie.

1.2 Charakteristika medzinárodného obchodu

Pod pojmom medzinárodný obchod podľa **Horskej, E. (2007)** rozumieme všetky obchodné transakcie organizované podnikateľským subjektom alebo vládou, ktoré zahŕňajú dve alebo viac krajín. Podnikateľské subjekty uskutočňujú tieto transakcie s cieľom zisku. Transakcie organizované vládou môžu mať rôzny charakter a účel (napr. medzinárodný obchod realizovaný štátnymi inštitúciami v rámci zahraničnej pomoci, štátne nákupy, atď.). Na uskutočňovanie medzinárodných obchodných transakcií majú vplyv aj zákazníci a finančné inštitúcie. Zákazníci vytvárajú dopyt a finančné inštitúcie zabezpečujú financovanie investičných projektov a transfer peňazí. Prostredníctvom medzinárodného obchodu sa národné ekonomiky čoraz viac integrujú do ekonomiky globálnej. Tento proces integrácie je súčasťou globalizácie.

Medzinárodný obchod a pohyb kapitálu podľa **Pokrivčáka, J. (2008)** prináša aj negatívne stránky. Zvyšujúca sa konkurencia zahraničných firiem spôsobila krach niektorých domácich výrobcov, čo sa mohlo negatívne prejavíť na zamestnanosti v niektorých regiónoch alebo odvetviach národného hospodárstva. Z krátkodobého hľadiska je to strata, ktorá sa však v dlhodobom horizonte dá využiť. Je ale potrebné premiestniť zdroje do odvetví, kde máme komparatívne výhody a kde sme schopní

---

využívať našu prácu a kapitál spôsobom, ktorý prináša maximálny efekt. Zlé odvetvové rozdelenie výroby spôsobuje plytvanie cennými zdrojmi a nízku životnú úroveň.

Gozora, V. a kol. (2003) píše, že medzinárodný obchod je súhrn obchodných transakcií dvoch alebo viacerých krajín, ktoré sú realizované prostredníctvom podnikateľských subjektov a vládou. Obchody realizované podnikateľským subjektom sú vykonané s cieľom vytvoriť zisk a vládne obchody majú účel a charakter (napr. vládne nákupy, medzinárodný obchod štátnych inštitúcií pri zahraničnej pomoci.) Pri realizácii štátnych obchodných transakcií majú úlohu aj finančné inštitúcie a zákazníci, lebo dopyt je vytvorený pomocou spotrebiteľov, a financovanie investičných projektov a peňažný transfer sú realizované finančnými inštitúciami. Pomocou medzinárodného obchodu sa stávajú štáty viac zapojenými do globálnej ekonomiky. Tento integračný proces je súčasťou globalizácie.

Každá otvorená ekonomika podľa **Podoláka, A. (2007)** sa snaží, aby boli zabezpečené čo najefektívnejšie alokácie a využitie vzácnych zdrojov, ktoré má ekonomika k dispozícii. Charakteristické znaky otvorenej ekonomiky sú nasledovné:

- Medzinárodné ekonomické spolupráce, v ktorých geografické umiestnenie a vzdialenosť nie sú prekážkou. (komunikačné superdiaľnice)
- Deľba práce a špecializácia jednotlivých štátov na komparatívne výhodné tovary a služby (v priebehu času sa mení), do ktorej započítame náklady súvisiace s dopravou, poplatkami a poistením.
- Nové progresívne technológie a tvorba nových alternatívnych možností zhodnotenia vzácnych zdrojov.
- Trh tovarov a služieb a medzinárodné finančné trhy (reálne a finančné aktíve) umožňujú zapojenie otvorenej ekonomiky do svetovej ekonomiky.
- Dosiahnutie vyššej životnej úrovne a blahobytu v rámci kooperujúcich štátov pomocou medzinárodných ekonomických vzťahov. Ekonomický blahobyt krajín závisí od úrovne spotreby produktov (tovarov a služieb), a nie od toho, akú úroveň produkcie dokáže krajina dosiahnuť.
- Základným predpokladom fungovania otvorenej ekonomiky je stály ekonomický rast a slobodný medzinárodný obchod (bez protekcionizmu). Vybudovanie určitého mechanizmu, ktorý rieši nedokonalosti trhu (ako monopol, ochranárstvo krajín (únie), externality, verejný sektor, rozdiely medzi krajinami a obyvateľstvom), by zabezpečilo nepretržité fungovanie trhu. Ochránárstvom

---

nie je taká situácia, keď do krajiny je nutné dovážať zdravotne bezchybné potraviny pre spotrebiteľov.

- Do takej miery je ekonomika krajiny (únie, zoskupenia) otvorená, ako uskutočňuje výmenu tovarov, služieb a kapitál v pomere k HDP.

Lisý, J. a kol. (2002) píše, že zapojenie krajiny do medzinárodnej deľby práce je výsledkom medzinárodného obchodu. Existujú rôzne prírodné, historické, technické, ekonomické a politické podmienky, od ktorých závisí úroveň zapojenia štátu do medzinárodnej deľby práce. V súčasnosti už prakticky každá krajina sveta závisí od medzinárodnej deľby práce, čo spôsobuje špecializáciu výroby, a kontrola v oblasti vedy, techniky, technológie, úverových vzťahov je oveľa intenzívnejšia.

Ďalej autori píše, že medzinárodná výmena tovarov a služieb, ktorá sa realizuje medzi skupinami krajín v rámci medzinárodného ekonomického zoskupenia (Európska únia, CEFTA) je súčasťou medzinárodného obchodu. V súčasnosti je nenahraditeľným faktorom pri rozširovaní spotrebných možností štátu, lebo krajiny môžu spotrebovať viac, než by spotrebovali pri uzavretej ekonomike a umožňuje rozšíriť sortiment spotreby o statky, ktoré krajina nie je schopná vyrobiť (chýbajú technicko-ekonomické podmienky).

1.3 Globalizácia svetového obchodu

Ubrežiová, I. (2008) si myslí, že chápanie medzinárodných vzťahov sa najmä od začiatku tretieho tisícročia dopĺňa novými realitami. Jednou z nich je globalizácia, ktorú môžeme chápať ako:

- užšiu integráciu obyvateľov našej planéty, ku ktorej dochádza v dôsledku významného zníženia nákladov na dopravu a prenos informácií, tovarov, služieb, vedomostí, kapitálu a v menšej miere aj ľudí cez hranice,
- fenomén, ktorý mení vlastnosti svetového hospodárstva a ovplyvňuje podstatu úspešných hospodárskych prístupov, čo zvyšuje potrebu zabezpečiť udržateľnosť hospodárskeho rozvoja,
- proces, ktorý obsahuje stimuly hospodárskej výkonnosti a má celý rad pozitívnych efektov na rast produktivity práce a prínosov z obchodu, rýchlosť inovácií, modernizáciu a reorganizáciu produkčných a potrebných štruktúr,

---

posilňovanie konkurencie, dostupnosť kapitálu a na elimináciu historických bariér geografického umiestnenia a vzdialenosti trhov. K tomu prispievajú špecifické črty nových technológií a internetu, ktoré zvyšujú efektívnosť prakticky všetkých aktivít a uľahčujú vstup do podnikania,

- postavenie „svetových občanov“ v globálnej kultúre, globálnej ekonomike a v globálnom životnom prostredí. Z uvedeného pohľadu môžeme globalizáciu vysvetľovať z rôznych hľadísk, ale globalizácia kultúry, globalizácia ekonomiky a globalizácia životného prostredia krajín sú určujúce.

Za faktory podporujúce globalizačný proces sa považuje:

- globálne vyhľadávanie zdrojov a nové rozvíjajúce sa trhy,
- úspory z rozsahu produkcie,
- sklon spotreby k homogénemu dopytu,
- znižujúce sa dopravné a prepravné náklady,
- rozvoj nových telekomunikačných technológií,
- homogenizácia technických štandardov,
- vládna politika, tarify, dane a poplatky.

Za faktory brzdiace globalizačný proces sa považujú:

- vzostup etnopolitiky,
- ústup neoliberalizmu,
- nevládne organizácie a antiglobalizačné hnutie,
- antiamerikanizmus.

Podľa **Pokrivčáka, J. (2008)** viacero príčin viedlo ku globalizácii. V prvom rade bol dynamický rast medzinárodného obchodu spôsobený poklesom relatívnych cien telekomunikačných služieb a dopravy. Nižšie náklady na komunikáciu umožňujú firmám preniesť časť výroby do zahraničia a využiť iné relatívne ceny vstupov na minimalizáciu nákladov výroby. Nízke náklady zase zlučujú export a import tovarov a služieb. Produkcia sa uskutočňuje v štáte, ktorý má na to najlepšie podmienky a potom sa exportuje do zahraničia. V druhom rade je globalizácia podporovaná liberalizáciou medzinárodného obchodu v rámci rokovaní GATT/WTO. Nižšie clá zlacňujú medzinárodný obchod. Tretím podnetom globalizácie je zmena rozvojovej stratégie rozvojových krajín: prechod z politiky substitúcie dovozu na podporu odvetví produkujúcich na export. Ďalej autor píše, že rozvoj medzinárodného obchodu bol

---

spôsobený aj rapídny nárastom medzinárodného obchodu so službami, ktoré s rozvojom technológie dopĺňajú obchod s tovarmi.

Globalizácia je mnohodoménový proces, v ktorom sa v celom svetovom rozsahu presadzujú tendencie k rastúcej vzájomnej podmienenosti technologických, ekonomických, politických, sociálnych, ekologických a bezpečnostných javov a procesov. Globalizácia sa priamo či nepriamo prejavuje vo všetkých oblastiach života spoločnosti, pričom určujúci význam majú dve dimenzie jej rozvoja. Prvou sú prevraty v technologickom spôsobe výroby, výmeny a informačnej komunikácie, ktorými sa vytvárajú materiálne predpoklady a prostriedky globalizácie. Druhú predstavujú spoločensko-ekonomické formy, prostredníctvom ktorých sa globalizačné procesy realizujú tvrdí **Horská, E. (2007)**.

Podolák, A. (2007) tvrdí, že globalizácia sa výrazne prejavuje v obchode, a to tým, že prenáša obchodné zvyklosti a návyky z krajiny do krajiny, ale najmä tým, že znížila transakčné náklady medzinárodného obchodu, či už priamo umožnením špecializácie jednotlivých krajín v rôznych krajinách, rôznych oblastiach alebo nepriamo, umožnením geografického rozdelenia výrobných procesov medzi špecializované výrobné jednotky po celom svete. Skutočným výsledkom je 14-násobné zvýšenie obchodu od roku 1950.

1.4 Poľnohospodárstvo a potravinárstvo v SR

Svatoš, M. (2006) píše, že časť ekonomického systému a politického systému tvorí aj agrárny sektor a agrárna politika. Medzi týmito dvoma časťami sú veľmi úzke vzájomné vzťahy. Agrárna politika predstavuje jeden ucelený celok, ktorý je prepojený s ostatnými oblasťami národného hospodárstva a politiky, a preto sa stáva, že niektoré agrárno-politické opatrenia sa dotýkajú aj ďalších hospodárskych odvetví.

Ďalej **Šimo, D. (2006)** dopĺňa, že slovenský agrárny trh sa formuje v poslednom období. Je to obdobie veľmi náročné, významné na tvorbu legislatívy, pravidiel a podmienok podnikania na lesnom, vodnom hospodárstve, poľovníctve, rybárstve a potravinárstve. Po vstupe do EÚ sa legislatíva musí prispôbovať európskym normám. Je to výrazná zmena pre výrobcov a podnikateľov, ktorí chcú pôsobiť na domácom i zahraničnom trhu. Naše poľnohospodárstvo má nedostatok

---

vlastných, a málo prístupných zdrojov, teda stupeň intenzifikácie ja nízky. Doterajšia neúspešná agrárna politika sa prejavuje v oslabení konkurencieschopnosti odvetvia na domácom a zahraničnom trhu, nízkou produktivitou, pomalým tempom obnovy, inovácie a modernizácie technicko – technologických systémov materiálnej základne. Súčasný rozvoj agrárneho trhu v rámci EÚ a SR je ovplyvnená spoločnou poľnohospodárskou politikou.

Medzi základne odvetvia poľnohospodárstva patrí aj rastlinná výroba, ktorá sa zaoberá pestovaním kultúrnych rastlín s cieľom dosiahnuť a zabezpečiť stále, primerané a výhodné úrody z hľadiska ekonómie. Hlavným predmetom rastlinnej výroby sú syntézy poznatkov rozličných vedných odborov, ktoré sumarizujú tieto poznatky, pričom aj hodnotia národohospodársky postavenie jednotlivých plodín vo výrobe. Rastlinná výroba má nezastupiteľnú úlohu vo výrobe potravín a krmív. Význam rastlinnej výroby spočíva v tom, že poskytuje nasledujúce produkty:

- Kalorické a nekalorické potraviny, ktoré sú nevyhnutné pre ľudí.
- Suroviny a ich doplnky pre potravinársky, farmaceutický, textilný priemysel a ďalšie odvetvia.
- Krmivá, ktoré sú nevyhnutné pre živočíšnu výrobu.
- Reprodukčný materiál (osivo, sadivo)
- Organickú hmotu steliva, ktorá je nevyhnutná pri výrobe organických hnojív.

Z ekologického hľadiska kultúrne rastliny pomáhajú udržať alebo obnovovať ekologickú rovnováhu v prírode, tvrdia **Pospíšil, D. - Pačuta, V. (2002)**.

Poľnohospodárstvo je jedno z najproblematickejších odvetví hospodárstva nielen na Slovensku, ale aj v EÚ a vo svete, konštatuje **Malejčík, A. (2004)**. V Európskej únii je uplatňovaná Spoločná poľnohospodárska politika, ale každý agrárny podnik alebo farmár je zodpovedný aj za svoje hospodárenie. Základné ekonomické ciele, ako hospodársky rast, vysoká miera zamestnanosti, stabilná cenová hladina a vyrovnaný obchod sa doteraz nedarí realizovať, a namiesto dosiahnutia týchto cieľov sa vzdávame od týchto cieľov.

Blass, G. - Božík, M. (2002) tvrdia, že do národného hospodárstva patrí aj agrárny sektor, ktorý zahrňuje na jednej strane ponuku celej produkcie, jeho pôvodom je domáca krajina a na druhej strane dopyt, spotrebu potravín obyvateľmi. Tieto majú svoj pôvod buď v domácej krajine alebo v zahraničí. Ďalej píš, že v prestupovom období poľnohospodárska podpora bola skoro dvakrát vyššia ako na Slovensku, keď to je prepočítané na hodnotu produkcie, a štyrikrát vyššia, keď to je prepočítané

---

na poľnohospodársku pôdu. A práve to bol hlavný rozdiel medzi podporou poľnohospodárstva na Slovensku a Spoločnou poľnohospodárskou politikou EÚ. V slovenskej agrárnej politike mali rozpočtové transfery najväčší podiel, a podiel podpory trhovej ceny bol skoro nulový. Slovenská agrárna politika veľmi málo používala nástroje, ktoré deformujú trh a podporné platby smerovali k štrukturálnym opatreniam. Pomocou týchto opatrení sa vytvárali lepšie podmienky na multifunkčnú orientáciu trhu.

1.5 Slovenský trh s cukrom

Produkcia cukrovej repy v našich podmienkach má približne 200 ročnú tradíciu, ktorá nadväzuje na cukrovarnícky priemysel, uvádza **Šimo, D. (2006)**. Naše tradície očakávali, aby cukrovary realizovali v plnom rozsahu zber, výrobu a spracovanie cukrovej repy, ktorá má široké využitie z hospodárskeho hľadiska (repné skrojky, repné rezky a melasa). Živá ľudská práca pri pestovaní cukrovej repy sa v posledných rokoch postupne znižuje, čo ovplyvňujú hlavne progresívne technologické systémy a zníženie zberových strát. Ďalej píše, že spracovateľská kapacita cukrovarov na Slovensku je nízka v porovnaní s ostatnými krajinami. Aby sme mali konkurencieschopné cukrovary, bolo by potrebné zvýšiť denný výkon na 7-8 tis. ton cukrovej repy za deň. Ďalším predpokladom je, aby na Slovensku boli zariadené 3-4 cukrovary, pomocou ktorých by sme zabezpečili sebestačnosť vo výrobe cukru. Na dosiahnutie sebestačnosti treba vyprodukovať 200-210 tis. ton cukru.

Jamborová, M. (2005) podotýka, že v našich podmienkach cukrová repa patrí medzi najvýznamnejšie technické plodiny. Z hľadiska cukornatosti a produkcie cukrovej repy Slovenskú republiku stále predbiehajú vyspelé poľnohospodárske krajiny.

Na slovenskom trhu s cukrom sú platné pravidla stanovené Európskou komisiou, ktoré Slovensko ako člen EÚ musí akceptovať. Celková politika cukrového sektora je formulovaná na globálnej základni tak, aby bola cukrová repa pestovaná v tých krajinách, v ktorých je jej pestovanie najrentabilnejšie, dodáva **Oršulová, J. (2007)**.

Dopady reformy cukrového sektora EÚ ako prví na Slovensku pocítili pestovatelia cukrovej repy. Hneď na začiatku roka v januári 2006 spoločnosť Slovenské cukrovary, a.s. v prevádzke Rimavské Sobota ukončila produkciu cukru. Svoju kvótu previedla do prevádzky v Seredi a vyhlásila, že pestovatelia môžu produkciu dodávať

---

v Seredi. Vzhľadom na zvýšenie nákladov to viedlo k ukončeniu pestovania cukrovej repy, píše **Laco, O. – Tomkuljaková, E. (2006)**.

Malejčík, A. (2004) definuje, že agropotravinársky priemysel je odplynení aj politickými, ekonomickými, právnymi, majetkovými a sociálnymi zmenami. Súčasný stav cukrovarníckeho priemyslu je výrazne ohrozený nedostatkom ochrany výrobcov cukrovej repy a cukru. Tradícia pestovania cukrovej repy vplyva na súčasný cukrovarnícky priemysel. V minulosti cukrovary vykonali všetky potrebné práce, ako výrobu, zber a spracovanie cukrovej repy, aby vedeli vyrábať najkvalitnejší cukor, pretože len z vysokokvalitnej cukrovej repy je možné vyprodukovať vysokokvalitný cukor. Produkcia a spotreba cukru je ovplyvnená teda s kvalitou cukrovej repy. V súčasnosti je cukrová repa predávaná na základe kúpnych zmlúv, ktoré uzatvárajú pestovatelia a cukrovary medzi sebou. Významným ukazovateľom je cukornatosť cukrovej repy, ktorý má kolísavý charakter.

V minulosti pôsobilo na Slovensku desať cukrovarov, konštatuje **Turanský, V. (2008)**. V súčasnosti je počet cukrovarov oveľa nižší a fungujú len dve cukrovary, Považský cukor v Trenčianskej Teplej, ktorý vlastní nemecká firma Nord Zuger a Slovenské cukrovary Sered', ktorého majiteľom je rakúska spoločnosť Agrana. Ročné množstvo produkcie, ktoré môžu využívať, je asi o 1/3 toho, čo spotrebujeme. Ďalej dodáva, že dopady reformy cukrového sektora na Slovensko sa prejavili len v znižovaní plôch cukrovej repy a zastavení produkcie cukrovary Eastern Sugar. Poľnohospodári očakávali zníženie cien cukru, ale nastala opačná situácia. V poslednej dobe sa znížila sebestačnosť Slovenska vo výrobe cukru, a je potrebné dovážať cukor zo zahraničia.

1.6 Svetový trh s cukrom

Čermák, P. (2009) uvádza, že cukor sa od začiatku roka zhodnotil v New Yorku o viac ako 80 % a vyliezol na 28 ročné maximum. Príčinou rastu ceny sú obavy z nižšej úrody vo svete. Najväčší producenti (India, Brazília) sa stretávajú s nepriaznivým počasím, čo bude mať negatívny vplyv i na výrobu cukru. Slabšie monsúnové obdobie, ktoré je pre indických farmárov hlavným zdrojom vlhky, vedie k zníženiu úrody cukrovej trstiny. Indian Sugar Mills Association odhaduje, že indická produkcia dosiahne v sezóne 2009/10 asi 16–18 mil. t. Spotreba sa bude pohybovať okolo 20 mil. t. Z Indie, ktorá je druhým najväčším výrobcom cukru na svete a najväčším spotrebiteľom, sa tak stáva po dlhšej dobe čistý importér komodity.

Vrtochy počasie trápia aj Brazíliu. Nadmerné množstvá zrážok tu oneskorujú zber cukrovej trstiny a znižujú výnos. O znížení produkcie cukru sa hovorí i v súvislosti s Čínou alebo Mexikom. Rovnováha na trhu s cukrom sa po niekoľko rokov zmenila a po dlhšom čase budeme svedkami prevahy dopytu nad ponukou, čo povedie i k rastu cien. Prudké zdraženie komodity na burzách v posledných mesiacoch prilákalo aj špekulatívny kapitál v podobe komoditných a hedge fondov. Cenový rast bol síce od začiatku roka extrémny, napokon fundamentálna situácia v kombinácii so špekulatívnym kapitálom by v nasledujúcich mesiacoch mohla cukor ešte podporiť. Žiadny strom však nerastie do neba. Najvyššie ceny za 28 rokov bezpochyby nezostanú bez povšimnutia zo strany poľnohospodárov, ktorí sa ich budú snažiť využiť. V nasledujúcej sezóne teda môžeme očakávať väčšie množstvo vysadenej cukrovej trstiny, ktoré sa premietne i na ponuke cukru.

Na portáli **Poľnoinfo (2010)** sa uvádza, že vlani dosiahol cukor percentuálne najvyšší cenový prírastok spomedzi všetkých komodít. Tento rok jeho cena na svetovom trhu prudko klesá. Vysokú výrobu hlásia India a Brazília. V uplynulom štvrtroku cena cukru klesla najsilnejšie od roku 1985. Od začiatku februára sa zosypala o polovicu, kým tesne predtým sa vyšplhala na 29-ročné maximum 30,4 US-centa (22,55 euro-centa) za libru (454 gramov). Pokles ceny by mal pokračovať. Obchodníci predpokladajú, že do júla ešte zlacnie. Libra cukru sa teraz predáva po 17,23 centa.

Expert na cukor ako obchodnú komoditu v spoločnosti CPM Group Mark Hansen predpokladá, že na konci roka 2010 bude stáť libra 13 centov. Vlani v rovnakom čase sa predávala po 27 centov.

Vedúci oddelenia surovín Deutsche Bank Michael Lewis uviedol, že práve cukor potvrdzuje názor, že minulí víťazi sú budúci porazení.

India zažíva tento rok výborné obdobie dažďov. Jej úroda trstiny je výborná, cukrovary z nej vyrobia asi o štvrtinu viac cukru než vlani. Krajina je jeho druhým najväčším producentom a prvým konzumentom.

Najviac cukru vyrába Brazília. Tento rok v nej išli takmer všetky cukrovary na plný výkon ešte aj v januári. Druhý najväčší cukrovarník v krajine Maurilio Biagi Filho povedal, že také niečo ešte nezažil.

Expert banky Barclays Capital očakávajú, že v agrárnom roku 2009/2010 bude výroba cukru vyššia než v hospodárskom roku 2008/2009. Situáciu na trhu ovplyvnia ešte aj mimoriadne udalosti. EÚ sa zrejme onedlho rozhodne predať na svetovom trhu o

---

500.000 ton sladkej komodity viac, než sa pred časom dohodla na limite so Svetovou obchodnou organizáciou (WTO).

Trh s cukrom by však nemal byť presýtený dlho. Dopyt po ňom je veľký, a tak na budúci rok cena komodity môže znovu prudko vzrásť.

Číž, K. (2009) píše, že cukrovarnícky priemysel v Európskej únii sa v dôsledku reformy trhu s cukrom významne zmenil – dopady reformy sú značné: 1.10.2009 klesla referenčná cena bieleho cukru celkom o 36 % na 404,40 EUR.t-1 a výroba cukru sa znížila. Okrem Írska, Portugalska, Bulharska, Lotyšska a Slovinska, ktoré sa výroby cukru z repy úplne vzdali, obmedzili Taliansko, Španielsko, Maďarsko a Grécko svoju produkciu o polovicu a viac. Ďalej píše, že bolo uzavretých veľa cukrovarov, reforma trhu s cukrom a proces reštrukturalizácie však ešte nebol ukončený. V období 2000-2005 bolo v EU-27 zatvorených 78 závodov a potom v rokoch 2005-2008 uzatvorili ďalších 91 závodov. Tým stratilo prácu približne 25 tisíc osôb a veľké straty utrpelo aj mnoho dodávateľov a firiem poskytujúcich služby.

---

2 Cieľ

Výroba cukru v našich podmienkach má dlhoročnú tradíciu, ktorú od vstupu Slovenskej republiky do EÚ reguluje Spoločná poľnohospodárska politika. Cukrovarnícky priemysel krajiny je regulovaný trhovou reformou cukrového sektora, ktorá nadobudla platnosť v roku 2006. Táto reforma s obmedzením produkcie značne ovplyvňuje aj zahraničný obchod s cukrovou repou a cukrom.

Hlavným cieľom bakalárskej práce je charakteristika zahraničného obchodu Slovenska s cukrovou repou a cukrom.

V nadväznosti na hlavný cieľ sme si vytýčili nasledovné **parciálne ciele**:

- charakteristika Spoločnej poľnohospodárskej politiky Európskej únie,
- skúmanie dopadov reformy cukrového sektora na produkciu cukrovej repy a cukru na Slovensku a v EÚ,
- vývoj a súčasná pozícia trhu cukrovej repy a cukru na Slovensku, v Európskej únii a vo svete na základe dostupných štatistických údajov,
- analýza svetovej produkcie a spotreby cukru z hľadiska kontinentov a štátov,
- analýza zahraničného obchodu s cukrom v celosvetovom meradle,
- hodnotenie a charakteristika medzinárodného obchodu s cukrom v rámci Európskej únie,
- analýza vývoja zahraničného obchodu Slovenska s cukrom a cukrovou repou,
- hodnotenie konkurencieschopnosti cukru na Slovensku uplatnením analýzy konkurencieschopnosti slovenského cukrového priemyslu na základe ukazovateľa preukázaných komparatívnych výhod (RCA).

---

3 Metodika práce a metódy skúmania

Metodologický postup pri spracovaní bakalárskej práce pozostával z bodov:

- Voľba témy bakalárskej práce prameniaca zo záujmu o danú oblasť skúmania.
- Oboznámenie sa s problematikou, štúdium odbornej literatúry, odbornej tlače, domácich a zahraničných autorov.
- Spracovanie prehľadu literatúry z rôznych informačných zdrojov.
- Analýza súčasného stavu na trhu s cukrom a cukrovou repou na Slovensku a vo svete: Pri zbere najaktuálnejších informácií o produkcii cukrovej repy, výrobe cukru, spotrebe a o zahraničnom obchode s cukrovou repou a s cukrom sme použili údaje publikované Štatistickým úradom SR (Slovstatom), Výskumným ústavom ekonomiky poľnohospodárstva a potravinárstva (VÚEPP) a Ministerstvom poľnohospodárstva Spojených Štátov (USDA). Vychádzali sme aj z informácií získaných štúdiom domácej a zahraničnej odbornej literatúry, odborných štúdií, odbornej tlače, článkov a publikácií domácich a zahraničných autorov, internetových stránok venujúcich sa výrobkom cukrového sektora a iných dostupných zdrojov týkajúcich sa aktuálneho stavu a očakávaného vývoja cukrového na vo svete a na Slovensku.
- V časti „Súčasný stav riešenia problematiky doma a v zahraničí“ sme charakterizovali zahraničný a medzinárodný obchod, globalizáciu, sektor poľnohospodárstva a potravinárstva na Slovensku, súčasný svetový a slovenský trh cukru a cukrovej repy.
- Vo vlastnej práci sme na základe sekundárnych štatistických údajov sme charakterizovali zahraničný a medzinárodný obchod cukru, vývoj a súčasnú pozíciu svetového a slovenského trhu cukru a cukrovej repy.
- Hodnotenie konkurencieschopnosti cukru Slovenskej republiky
- Na spracovanie a vyhodnotenie získaných údajov sme použili program Microsoft Excel. Výsledky sú vyjadrené v hodnotách a v percentách a pre lepšiu predstavu prezentované aj v tabuľkovej a grafickej podobe.
- Spracovanie záverov

Pri koncipovaní práce boli využité najmä metódy, ako metóda analýzy, komparácie a základné štatistické metódy.

Vo vlastnej časti práce je použitý „ukazovateľ odkrytých komparatívnych výhod“ (**RCA** – Revealed Comparative Advantage). Tento ukazovateľ hodnotí konkurencieschopnosť krajín v zahraničnom obchode cez ukazovateľ komparatívnej výhody hodnotenej komodity. Uvedený index sa vypočítava pomocou vzorca:

$$RCA = \ln \left[\frac{\frac{X_{ij}}{M_{ij}}}{\frac{X_i}{M_j}} \right]$$

X_{ij} - export príslušnej komodity „i“ do sledovanej krajiny „j“

M_{ij} - import príslušnej komodity „i“ zo sledovanej krajiny „j“

X_j - hodnota celkového agropotravinárskeho exportu komodity do krajiny „j“

M_j - hodnota celkového agropotravinárskeho importu komodity zo krajiny „j“

- ak je hodnota **RCA** > 0, príslušná komodita má komparatívnu výhodu
- ak je hodnota **RCA** < 0, príslušná komodita má komparatívnu nevýhodu
- ak sa hodnota **RCA** = 0, nejde ani o komparatívnu výhodu ani o nevýhodu

---

4 Vlastná práca

4.1 Charakteristika trhu s cukrom

4.1.1 Spoločná poľnohospodárska politika

Spoločná poľnohospodárska politika patrí medzi najdiskutovanejšie oblasti politiky Európskej únie. Hlavným dôvodom vzniku SPP bolo vytvoriť určitý mechanizmus, ktorý zabezpečuje a rozvíja poľnohospodársku výrobu.

V roku 1962 založili zmluvné štáty Spoločnú poľnohospodársku politiku na základe troch princípov:

- Zjednotený trh – to znamená, že všetky obchodované komodity sa v rámci spoločenstiev môžu voľne pohybovať bez rôznych prekážok medzi krajinami. Neexistujú subvencie, obchodné prekážky ako kvóty a clá. Sú vytvorené spoločné pravidlá voľnej súťaže.
- Finančná solidarita – všetky náklady a výdavky, ktoré vzniknú kvôli riadeniu a prevádzke SPP sú financované zo spoločného fondu EAGGF (Európsky poľnohospodársky fond záruk a usmernenia).
- Priorita spoločenstva – dovoz poľnohospodárskych komodít z tretích krajín je regulovaný aby bola chránená vnútorná konkurencia.

Medzi základné ciele Spoločnej poľnohospodárskej politiky patria:

- zvýšenie poľnohospodárskej produkcie, zvýšenie technického pokroku, optimálne využitie výrobných faktorov, rozvoj poľnohospodárskej produkcie,
- zabezpečenie zaslúženej životnej úrovne poľnohospodárov,
- stabilizácia trhu s poľnohospodárskymi výrobkami,
- zväziť zásobovanie
- dosiahnuť a zabezpečiť primerané ceny

Od roku 1992 bola uplatňovaná reforma vtedajšieho komisára Mc Sharryho, ktorej cieľom bolo zníženie inštitucionálnych cien a zavedenie priamych platieb.

Na základe Uruguajského kola a Marakéšskej dohody boli uplatňované ďalšie prekážky pre intervencionistickú politiku. Zabrzdzenie rastu rozpočtových výdavkov na SPP vytvorilo potrebu ďalšej reformy.

Táto reforma bola známa pod názvom Agenda 2000. Bol prijatý nový postup pri znižovaní inštitucionálnych cien a kompenzácií priamych platieb farmárom, a rozvoj vidieka sa stal významnou súčasťou SPP.

Ďalšia reforma SPP bola prijatá 26. júna 2003, keď boli vytvorené hlavné zásady novej SPP:

- Krížové plnenie – dodržanie noriem súvisiacich s farmou, ktoré sa týkajú bezpečnosti a kvality potravín, ochrany životného prostredia, pohody zvierat a správnej poľnohospodárskej praxe. V prípade porušenia noriem sú stanovené sankcie.
- Poľnohospodársky poradenský systém – tento systém je vytvorený pre poľnohospodárov, ktorí ho môžu využívať od roku 2007. Od roku 2010 účasť krajín ňom bude povinná.
- Jednotná platba na farmu – farmár bude dostávať jednu platbu namiesto niekoľkých. Členské krajiny určia, či budú všetky platby platiť na regionálnej alebo národnej hladine.
- Modulácia – sa dotýka tých podnikov, ktoré dostávajú priame platby nad 5000 eur, lebo z týchto platieb budú platené odvody pre rozvoj vidieka. Kým sa priame platby nových členských krajín nevyrovnajú platbám starších štátov, nebude modulácia uplatnená.
- Vyňatie pôdy z produkcie - ekologicky hospodáriace podniky budú od vyňatia pôdy oslobodené. Technické plodiny budú pestované na vyňatej pôde.
- Zrušenie viazania podpôr na poľnohospodársku produkciu.
- Rozvoj vidieka – nové opatrenie (nové štandardy, podpora drobných roľníkov, podpora kvalitnej výroby, investície do štátnych lesov, nové opatrenie pre životnú úroveň zvierat).
- Finančná disciplína – vstupuje do platnosti od 2007.

4.1.2 Organizácia trhu v sektore cukru

Pestovanie cukrovej repy bolo v Európskej únii takmer štyridsať rokov bola usmernené Trhovým poriadkom, ktorý zaručil rovnaké cenové podmienky cukrovej repy v členských krajinách. V roku 2006 bola prijatá reforma spoločnej organizácie cukrového sektora, ktorej hlavným cieľom bolo reštrukturalizovať trh v sektore cukru, stabilizovať trh, zabezpečiť primeranú životnú úroveň poľnohospodárom, ktorí sa

---

zaoberajú cukrom a zvýšiť konkurencieschopnosť cukrového sektora v členských krajinách EÚ. Reforma riešila aj problémy, ktoré sa týkali prebytku cukru na trhu, čo bolo spôsobené vďaka lacným neobmedzeným dovozom, a došlo k obmedzeniu výroby cukru.

V reforme bola tiež vypracovaná reštrukturalizácia trhu s cukrom, v ktorom boli zrušené nerentabilní výrobcovia na trhu, a tým výrobcom, ktorí sa rozhodli zrušiť svoje závody, budú poskytované prémie za ukončenie výroby.

Do spoločnej organizácie trhu v sektore cukru zaradíme tieto výrobky:

- cukrová repa
- cukrová trstina
- trstinový alebo repný cukor
- izoglukóza
- inulínový sirup
- melasa
- javorový cukor a javorový sirup
- iné cukry

4.1.3 Opatrenia regulujúce organizáciu trhu v cukrovom sektore

Cenový systém

Referenčná cena je primeraná cena, ktorú dosiahli jednotlivé štáty na reprezentatívnych trhoch. Referenčné ceny sú spojené s nebaleným cukrom zo závodu.

Na základe nariadenia rady (ES) č. 318/2006 z (2006) referenčné ceny bieleho cukru sa znižovali nasledovným spôsobom :

- 631,9 EUR za tonu v hospodárskych rokoch 2006/2007 a 2007/2008
- 541,5 EUR za tonu v hospodárskom roku 2008/2009
- 404,4 EUR za tonu v hospodárskom roku 2009/2010

Referenčné ceny surového cukru sú:

- 496,8 EUR za tonu v hospodárskych rokoch 2006/2007 a 2007/2008
- 448,8 EUR za tonu v hospodárskom roku 2008/2009
- 335,2 EUR za tonu v hospodárskom roku 2009/2010

Za minimálnu cenu kótovaného cukru sa považuje cena, ktorú musí zaplatiť cukrovar za nakúpenú cukrovú repu v požadovanej kvalite, z ktorej bude vyrobený kótovaný cukor. Je to upravená cena (nárastom alebo znížením) v závislosti od odchýlok kvality cukrovej repy od štandardnej kvality (16% cukornatosť).

Minimálna cena cukrovej repy sa počas štyroch rokov bude znižovať nasledovne:

- 36,86 EUR za tonu v hospodárskom roku 2006/2007
- 29,78 EUR za tonu v hospodárskom roku 2007/2008
- 27,83 EUR za tonu v hospodárskom roku 2008/2009
- 26,29 EUR za tonu v hospodárskom roku 2009/2010

Kvótový režim

Pod pojmom kvóta rozumieme určitú limitáciu, ktorá môže byť udelená na obmedzenia výroby určitého tovaru za určité časové obdobie. Každému podniku v členských krajinách EÚ, ktorý realizuje výrobu cukru, sa prideli kvóta na cukor, izoglukózu alebo inulínový sirupu v členských krajinách EÚ. Režim kvóty A je určený na množstvo ktoré spotrebuje obyvateľstvo v domácej krajine. Režim kvóty B je suma objemu cukru a produktov, ktoré obsahujú viac ako 7% cukru a sú určené na export mimo EÚ. Produkty skupiny C nie sú zahrnuté do režimu. Množstvo cukru vyrobené nad kvótou je nadbytočné a môže byť prenesené do nasledujúceho hospodárskeho roka, možno ho vyviezť na základe množstevného obmedzenia, alebo môže byť z neho vyrobený priemyselný cukor. Výrobný poplatok na cukor je stanovený na 12,00 EUR za tonu.

Hodnota vnútroštátnej a regionálnej kvóty na Slovensku na cukor v roku 2006 bola 207 432 ton, na izoglukózu 42 547 ton. Každý podnik v danom hospodárskom roku môže požiadať o pridelenie dodatočnej kvóty. Hodnota dodatočných kvót na cukor je na SR 10 000 ton.

Tabuľka 1 Vývoj kvót v Slovenskej republike v t

	Slov. cukrovary	Považský cukor	Eastern Sugar	SR
Kvóta v roku 2006	56 671	80 628,00	70 133	207 432,0
Odvzdanie kvóty v r.2007	0	0	-70 133	-70 133,0
Dodatočný kvóta	2 732	5 872,5	0	8 604,5
Kvóta v r.2007/2008	59 403	86 500,5	0	145 903,5
1.krok reštrukturalizácie	-5 941	-9 077,0	0	-15 018,0
2.krok reštrukturalizácie	-9 621	-8 945,0	0	-18 566,0
Spolu reštrukturalizácie	-15 562	-18 022,0	0	-33 584,0
Kvóta v r.2008/2009	43 841	68 478,5	0	112 319,0

Zdroj: Listy cukrovárnice a řepařské, vlastné spracovanie

V roku 2007 sa akcionári Eastern Sugar Slovensko, a.s. sa rozhodli zrušiť výrobu a firma odovzdala svoju kvótu v hodnote 70 133 ton, čo predstavovalo 33, 81% celkovej kvóty. Ostatné dve firmy využili dodatočnú kvótu, Považský cukor, a.s., vo výške 5 872,5 ton, a Slovenské cukrovary, s.r.o., vo výške 2 732 ton. Kvóta na hospodársky rok 2007/2008 bola 145 903,5 ton pre Slovensko. Keďže reformný mechanizmus v rámci EÚ nepriniesol dostatočný efekt, Európska komisia vytvorila nové opatrenia. Z toho dôvodu po 1. kole reštrukturalizácie Považský cukor, a.s., odovzdal 9 077 ton a Slovenské cukrovary, s.r.o., 5 941 ton zo svojich kvót. V rámci 2. kola Považský cukor, a.s., odovzdal ďalších 8 945 ton, a Slovenské cukrovary, s.r.o., 9 621 ton. Nakoniec hodnota kvóty predstavovala 112 319,5 ton na cukor, a na izoglukózu bola výška kvóty stanovená na 68 094,5 ton. (Tabuľka 1)

Opatrenia ovplyvňujúce dovoz

V rámci reformy cukrového sektora došlo k zmenám aj v obchode s tretími krajinami a boli prijaté oparenia vzťahujúce sa na dovoz a vývoz.

Na dovoz výrobkov, ktoré sú zaradené do spoločnej organizácie trhu v sektore cukru, bolo uvalené dovozné clo na základe spoločného colného sadzovníka. Toto clo môže Komisia uplatňovať na celé množstvá, alebo na čiastku množstva uvedených komodít. Zaručenú cenu dostávajú menej rozvinuté krajiny v prípade dovozu bieleho a surového cukru do EÚ, a s dodaním žiadostí na dovozné povolenie sa prideli aj vývozné povolenie.

Vývozné obmedzenia sú uplatňované pomocou vývozných povolení, ktoré sú platné na určité obdobie a len na vyhradené produkty.

Dôsledky reformy

- Boli zatvorených viac ako 80 cukrovarov, zrušili tým pádom 25 000 pracovných miest, 138 000 pestovateľov prestalo s pestovaním cukrovej repy a výmera cukrovej repy sa znížila o 700 000 ha v EÚ.
- V Írsku, Slovinsku, Lotyšsku, Portugalsku a Bulharsku bolo ukončené pestovanie cukrovej repy.
- Kvóta v Španielsku, Grécku, Taliansku, Maďarsku a na Slovensku klesla pod 50 %.

4.1.4 Vývoj základných produkčných ukazovateľov na slovenskom trhu s cukrom a cukrovou repou

Cukor je v súčasnosti jedným z najviac používaných prírodných sladidiel na svete. Najvýznamnejším predpokladom na výrobu bieleho cukru na Slovensku je pestovanie cukrovej repy, ktorá má už viac ako dvesto ročnú tradíciu. Z cukrovej trstiny a z cukrovej repy je vyrobených približne 99% svetovej produkcie cukru.

Plochy a produkcia cukrovej repy

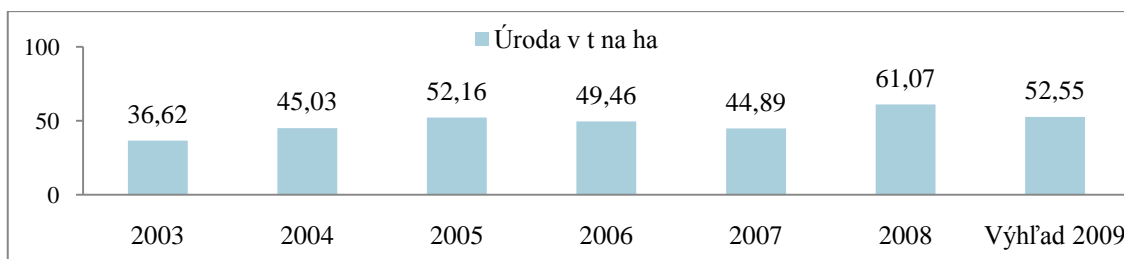
Tabuľka 2 Ukazovatele pestovanie cukrovej repy

	2003	2004	2005	2006	2007	2008	Výhľad 2009
Osevné plochy v tis. ha	31,9	35,2	33,1	27,69	18,87	10,9	15,94
Zberové plochy v tis ha	32	35,5	33,2	27,72	18,85	11,12	15,9
Úroda v t.ha⁻¹	36,62	45,03	52,16	49,46	44,89	61,07	52,55
Produkcia v tis. t	1 171,70	1 598,80	1 732,61	1 370,91	846,5	678,92	837,9

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné spracovanie

Ako z tabuľke 2 vyplýva, výmera osevných a zberových plôch sa od roku 2004 až po 2008 postupne znížila. V roku 2008 na zberovej ploche 11,12 tis. ha bolo vyprodukovaných 678,92 tis. ton cukrovej repy s cukornatosťou 17,21%. Priemerná hektárová úroda v tomto roku bola rekordná 61,07 t.ha⁻¹. V roku 2009 na základe ŠÚ SR k dátumu 20.5.2009 výmera osevných plôch bola na úrovni 15,94 a tis. ha a k 15.9.2009 ŠÚ SR odhaduje produkciu na 837,9 tis. ton.

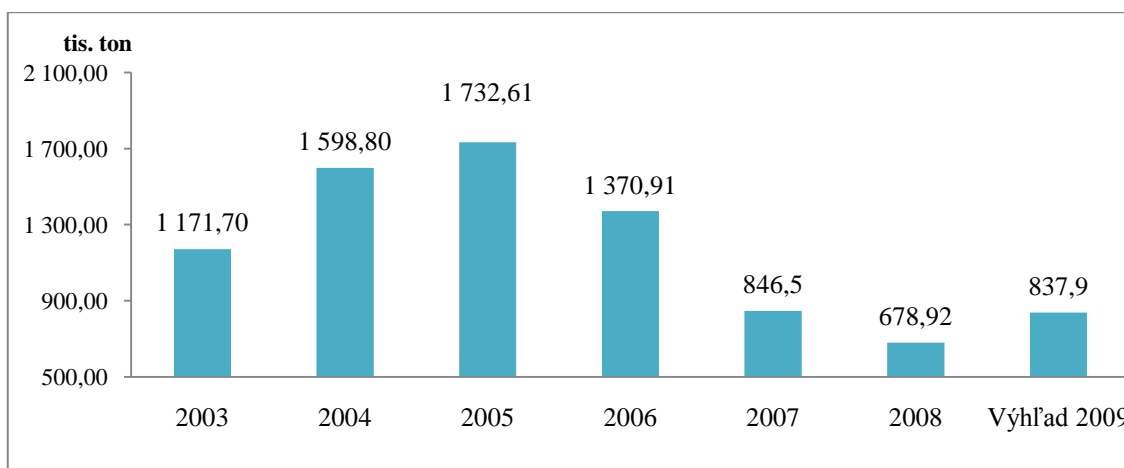
Obrázok 1 Vývoj úrod cukrovej repy v t.ha-1 do roku 2009

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné spracovanie

Pri úrode cukrovej repy bolo zaznamenané medziročné zvýšenie do roku 2005, kde dosiahla výšku 52,16 ton na hektár. V nasledujúcich rokoch sa znížila úroda cukrovej repy, v roku 2006 o 2,7 ton na hektár, a v 2007 o 4,7 ton na hektár, čo predstavovalo skoro dvojnásobok ako v predchádzajúcom roku. V roku 2008 úroda dosiahla najvyššiu úroveň v posledných rokoch 61,07 ton na hektár. (Obrázok 1)

Obrázok 2 Produkcia cukrovej repy v tis. ton

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné spracovanie

Produkcia cukrovej repy sa od roku 2003 až po 2005 medziročne zvýšila a v roku 2005 dosiahla 1 732,61 tis. ton, ale v roku 2006 bola prijatá reforma cukrového sektora, ktorá prinášala reštrukturalizáciu produkcie v tomto odvetví, čo prinieslo prudké zníženie za nasledujúce obdobie. V roku 2008 produkcia cukrovej repy bola na úrovni 678,92 tis. ton, čo je skoro 1/3 ako v roku 2005. (Obrázok 2)

Produkcia cukru v SR

Po zrušení výroby Eastern Sugar, a.s., sa v hospodárskom roku 2008/2009 na Slovensku vyrábalo len vo dvoch cukrovaroch. Z možných 116 103 ton cukru sme vyrobili 101 846 ton z cukrovej repy vypestovanej na Slovensku. Toto množstvo je z historického hľadiska od roku 1989 najnižšie. Chýbajúcich 14 257 ton cukru bolo treba doviezť zo zahraničia.

Tabuľka 3 Výsledky cukrovárnickej kampane v SR 2003-2010

	2003/2004	2004/2005	2005/2006	2006/2007	2007/2008	2008/2009	2009/2010
Výroba cukru v t	164 932	233 004	263 767	205 407	125 935	*101 846	*135 303
Spracovanie c. r. v t	1 213 233	1 596 100	1 872 718	1 402 881	901 198	*669 601	*904 775
Počet pestovateľov	472	412	387	355	225	152	180
Výmera v ha	31 594	34 215	32 263	27 492	18 913	11 030	15 887
Výmera / pestovateľ	67,07	83,00	83,00	77,44	84,05	72,57	88,26
Priem. úroda cukrovej repy v t.ha ⁻¹	38,40	46,65	58,04	51,03	47,64	60,71	56,95
Pol. cukor t.ha ⁻¹	6,35	8,1	9,63	8,78	7,71	10,63	9,62
Biely cukor t.ha ⁻¹	5,22	6,81	8,18	7,47	6,66	9,23	8,52
Výtťažnosť v %	82,2	84,07	84,42	85,12	96,27	86,8	88,56
Cukornatosť v %	16,54	17,36	16,70	17,20	16,19	17,51	16,89

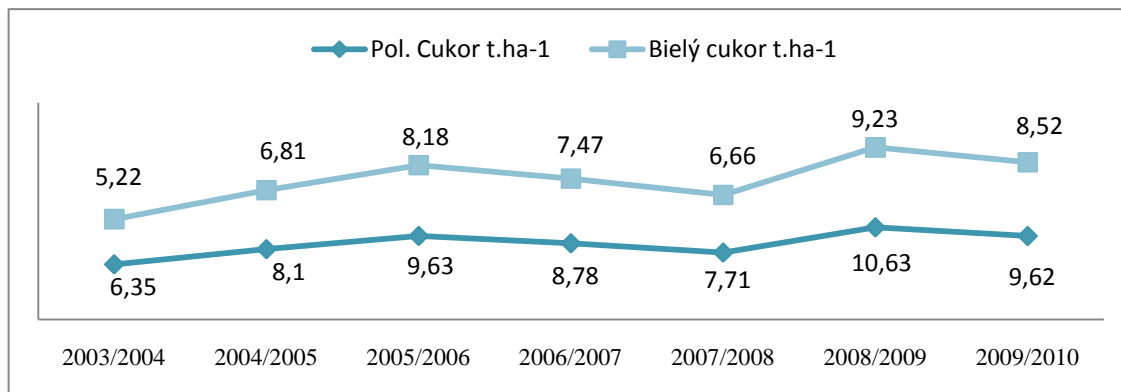
Zdroj: Listy cukrovárnice a řepárské, vlastné spracovanie

*z cukrovej repy vypestované na Slovensku

Z tabuľka 3 vyplýva, že v hospodárskom roku 2009/2010 bolo spracovaných 904 775 ton surovej cukrovej repy, čo je o 235 174 ton viac ako v predchádzajúcom roku. Počet pestovateľov sa výrazne zvýšil na 180, čo je o 27 pestovateľov viac ako v roku 2008/2009. Výmera na pestovateľa sa zvýšila na 88,26 ha, čo je najvyššia hodnota v posledných rokoch.

Výmera cukrovej repy sa zvýšila na 15 887 ha, čo je o 4 859 ha menej ako v roku 2008/2009. Tento fakt bol ovplyvnený najmä tým, že sa zvýšila záujem pestovateľov o pestovanie cukrovej repy. Priemerná úroda cukrovej repy v porovnaní s rekordnou úrodou v predchádzajúcom roku poklesla zo 60,71 t.ha⁻¹ na 56,95 t.ha⁻¹. Úroda bola ovplyvnená najmä počasím v jednotlivých rastových fázach.

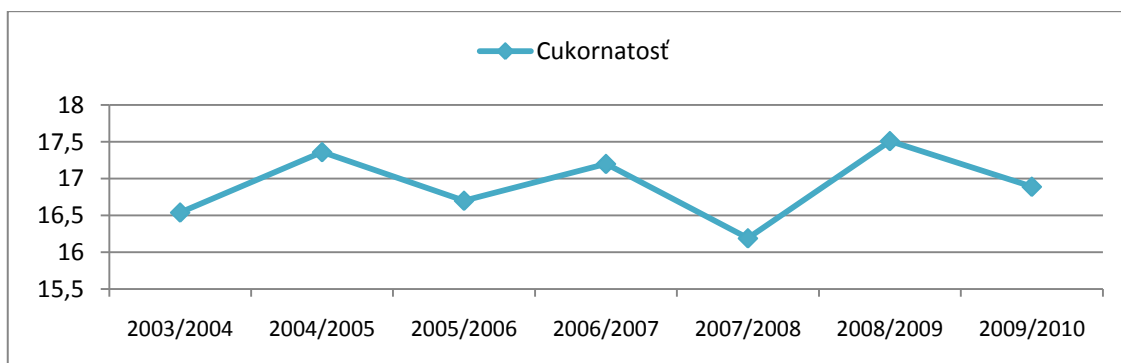
Obrázok 3 Priemerná produkcia polarizačného a bieleho cukru do roku 2009/2010 v t.ha⁻¹

Zdroj: Listy cukrovarníckej a ťepařské, vlastné spracovanie

Priemerná produkcia polarizačného cukru poklesla v porovnaní s predchádzajúcim rokom na 8,52 t.ha⁻¹ a vďaka spracovateľskej výťažnosti 88,56% bola priemerná produkcia bieleho cukru 9,62 t.ha⁻¹. Cukornatosť mierne poklesla v hospodárskom roku 2009/2010 na 16,89%. (Obrázok 3). V kampani pracovali na Slovensku dve spracovateľské jednotky, a to v Seredi a v Trenčianskej Teplej.

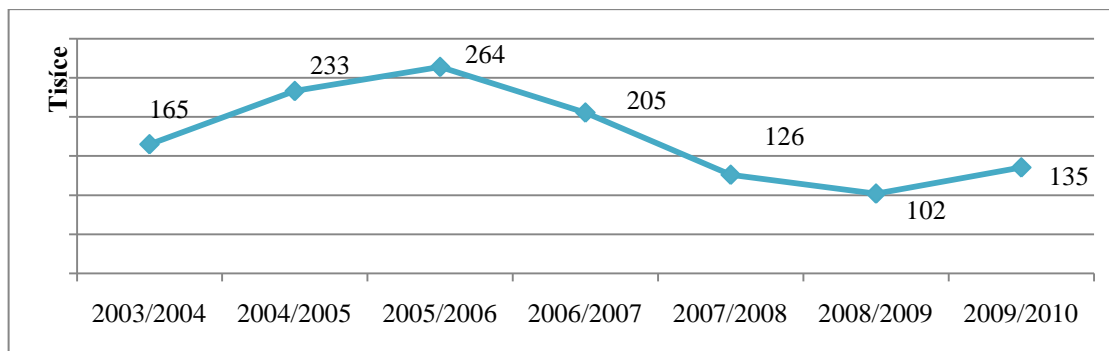
Obrázok 4 Cukornatosť cukrovej repy v %

Zdroj: Listy cukrovarníckej a ťepařské, vlastné spracovanie

Výroba cukru sa do hospodárskeho roku 2005/2006 zvyšovala a v hospodárskom roku dosiahla 264 tis. ton. Vďaka cukrovej reforme a kvótam, ktoré obmedzili produkciu cukru sa postupne znížila približne o 65 ton medziročne, a v hospodárskom roku 2007/2008 dosiahla úroveň 126 tis. ton, čo je polovica ako v roku 2005/2006. V roku 2008/2009 produkcia bola na úrovni 102 tis. ton, (Obrázok 5).

Obrázok 5 Produkcia cukru v tis. ton

Zdroj: Listy cukrovníckej a řepárskej, vlastné spracovanie

Spotreba cukru

Tabuľka 4 Spotreba cukru v kg na obyvateľa

	2003	2004	2005	2006	2007	Odhad 2008
Rafinovaný cukor	27	30,2	34	31,9	29,8	34,6
Kakaové výrobky	4,4	5,3	5,4	5,3	6,1	5,2
Nečokoládové cukroviny	1,9	2	2,2	2,3	1,8	2,4
Cukrárske výrobky	3,5	3,1	2,9	4,7	4,1	4

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné spracovanie

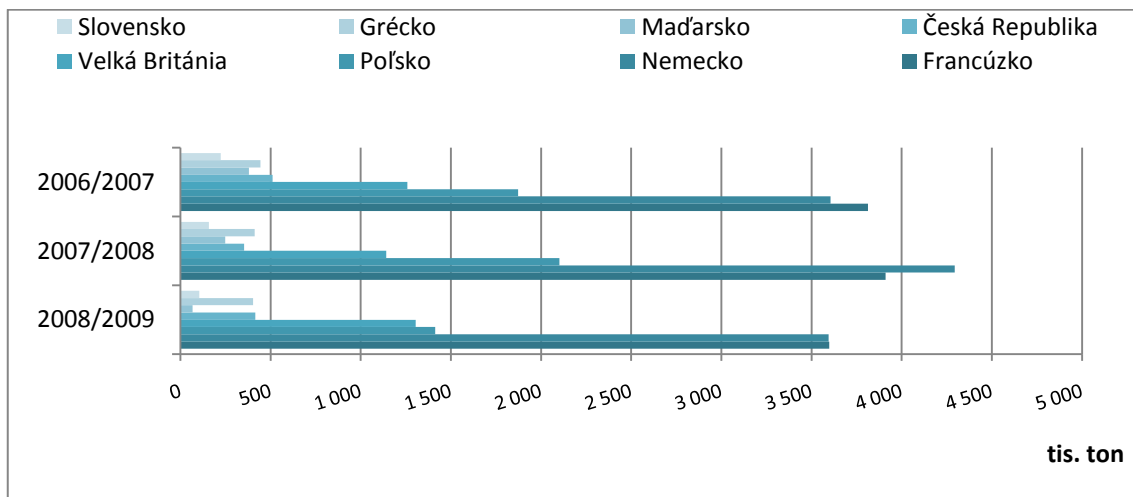
Spotreba cukru a výrobkov z cukru v roku 2007 dosiahla úroveň 29,8 kg, čo je o 2,1 kg (6,6%) menej ako v predchádzajúcom roku. V sortimente výrobkov kakaových výrobkov bolo najviac spotrebovaných v roku 2007 6,1 kg na obyvateľa. V nečokoládových cukrovinkách nastal pokles o 0,5 kg (-21,7%) z 2,3 kg na 1,8 kg. Ďalší pokles nastal u cukrárskeho výrobku spolu z 4,7 kg na 4,1 kg (-12,8%) v roku 2007. Najvýraznejšie sa zvýšila spotreba kakaového prášku a zmrzliny (po 16,87%), a tiež čokolády o 14,9%. Na rok 2008 sa odhaduje nárast spotreby cukru a výrobkov z cukru o 16,1%, spotreba kakaových a cukrárenských výrobkov klesne. (Tabuľka 4, Príloha A)

4.1.5 Situácia na trhu s cukrom v EÚ

V prílohe B môžeme vidieť, že medzi najvýznamnejších producentov cukru v EÚ patrí Francúzsko, Nemecko, Poľsko a Veľká Británia. Vo Francúzsku vyprodukovali cukrovary v hospodárskom roku 2008/2009 3 598 tis. ton cukru, čo bolo o 312 tis. ton

(-8%) menej ako v predchádzajúcom roku. Produkcia v Nemecku oproti predchádzajúcemu roku výrazne klesla o 700 tis. ton (-15,7%) a v Poľsku o 689 tis. ton (-32,7%). Veľká Británia zaznamenala zvýšenie o 163 tis. ton (12,5%). Najväčší pokles v produkcii bol v Maďarsku. V hospodárskom roku 2007/2008 vyprodukovalo 248 tis. ton a v nasledujúcom roku produkcia poklesla o 72,5% a dosiahla úroveň 68 tis. ton. Najväčší rast v produkcii dosiahlo Grécko o 23,68% (24 tis. ton), (Obrázok 7).

Obrázok 6 Výroba cukru vo vybraných krajinách EÚ tis. ton

Zdroj: Listy cukrovarnícke a reparačné, vlastné spracovanie

4.1.6 Svetový trh s cukrom

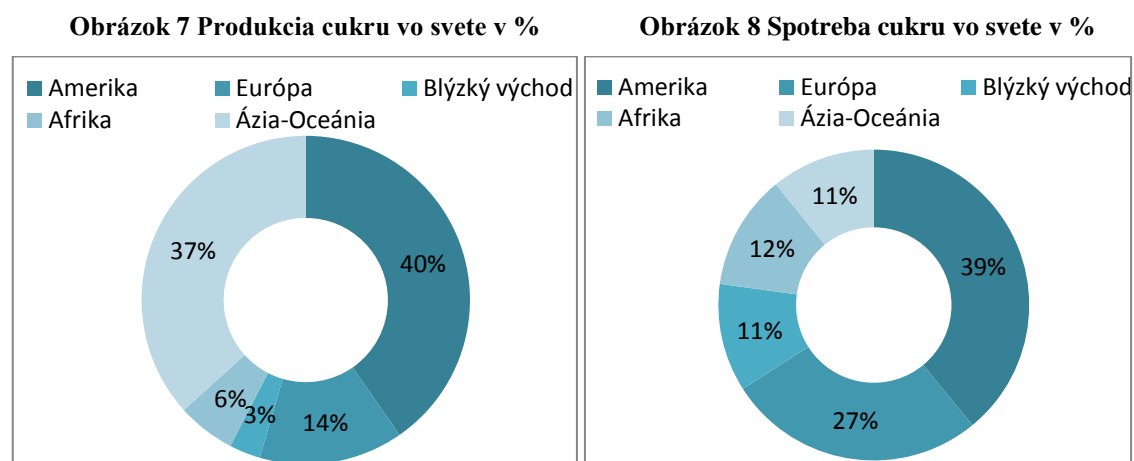
Trh s cukrom vo svete sa od začiatku dvadsiateho storočia začal prudko rozširovať, ale pre rôzne konflikty vo svete bola obmedzená výroba cukrovej repy a cukru. Pomocou cien cukru sa snažili kontrolovať jeho produkciu. Jeden z najväčších nárastov cien bol v rokoch 1973 až 1974. Vtedy sa cena cukru sa zvýšila viac ako 100%. Ďalším taký nárast nastal v roku 1980. Cena je najviac ovplyvnená ponukou a dopytom. Cukor vo svete je hlavne vyrobený z cukrovej repy a trstiny.

Celková produkcia cukru vo svete sa v hospodárskom roku 2008/2009 sa výrazne znížila oproti 2007/2008 o 5,47%. V hospodárskom roku 2009/2010 sa odhaduje svetová výroba cukru na 153 527 tis ton, čo je o 6,34% viac ako v predchádzajúcom roku. Medzi najvýznamnejších krajín, ktorý produkujú cukrovú trstinu patria Brazília, India, Čína. Hlavnými producentmi repy sú EÚ, Rusko a USA.

Najviac cukru v hospodárskom roku 2008/2009 bolo vyrobené v Amerike v hodnote 57 985 tis. ton (40%), druhé miesto patrí Ázii - Oceánii 52 724 tis. ton (37%)

a Európa je len na treťom mieste s 20 411 tis. ton (14%), (Príloha C, Obrázok 7). Ďalší významný faktor, ktorý ovplyvňuje produkciu na strane ponuky sú počasie. Rekordné sucha alebo vlhkosť negatívne vplyva na úrodu cukrovej repy a trstiny, čo spôsobuje zníženie produkcie. Politika jednotlivých štátov tiež ovplyvňuje trh pomocou rôznych intervencií.

Spotreba cukru je najmä ovplyvnená príjmami domácností a cenou alternatívnych sladidiel. Spotreba cukru sa zvýšila v hospodárskom roku 2008/2009 o 33,9% z celkovej spotreby v roku 2007/2008 a bola na úrovni 100 340 tis. ton. Na základe obrázku 9 najvyššia spotreba cukru je v Amerike, nasledujúce najvyššie hodnoty sú v Európe a v Afrike. Spotreba v Ázii sa výrazne znížila v hospodárskom roku 2008/09 o 82%. Hodnota spotreby na rok 2009/2010 sa odhaduje na 99 984 tis. ton, (Obr. 8). Svetové zásoby cukru boli v hospodárskom roku na úrovni 27 570 tis. ton, a na rok 2009/2010 sa odhadujú na 26 002 tis. ton. Najväčšie zásoby cukru vo svete patria Ázii – Oceánii v hodnote 13 624 tis. ton, ktorú nasleduje Amerika a Európa.

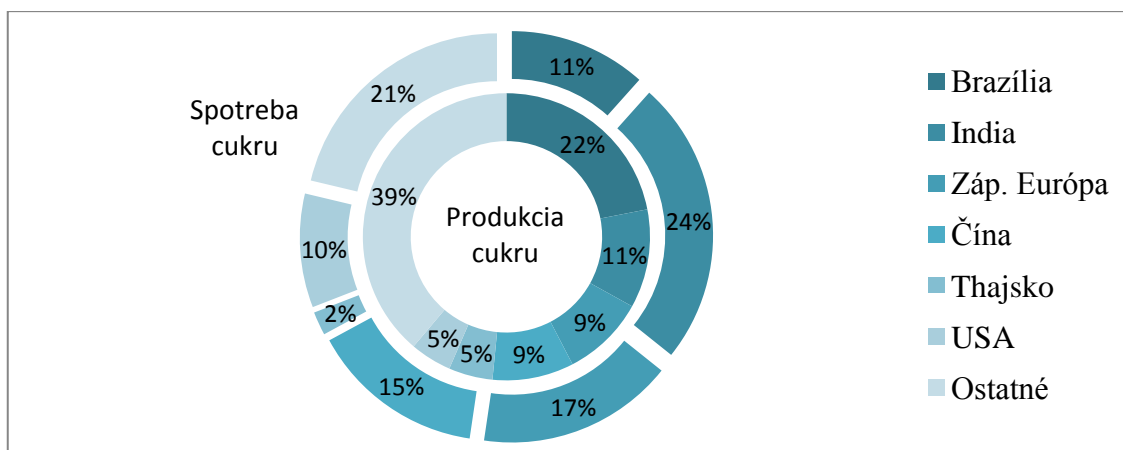

Zdroj: USDA, vlastné výpočty

Zdroj: USDA, vlastné výpočty

Z obrázku 10 vyplýva, že jedna z najvýznamnejších krajín sveta, ktorá vyrába cukor je Brazília. V rokoch 2008/2009 vyrobila 31 850 tis. ton (22%) cukru, čím je najväčším producentom na svete. India stojí na druhom mieste s 16 130 tis. ton (11%), a nasleduje ju Západná Európa s 13 570 tis. ton (9%). Najvyššia spotreba je v Indii, túto nasleduje Západná Európa a Čína, (Obrázok 9).

Obrázok 9 Produkcia a spotreba cukru vo svete za hospodársky rok 2008/09 v %

Zdroj: USDA, vlastné výpočty

4.2 Zahraničný obchod s cukrom

4.2.1 Svetový obchod s cukrom

Zahraničný obchod štátov môžeme sledovať na dovoze a na vývoze tovarov. Saldo predstavuje rozdiel medzi dovozom a vývozom danej krajiny. V závislosti od importu a exportu môže byť negatívne alebo pozitívne. Na svetovom obchode s cukrom sa podieľajú hlavne tie krajiny, ktoré majú dominantné postavenie aj vo výrobe cukru.

Najvýznamnejším producentom cukru je Brazília. V dôsledku svojho postavenia na svetovom trhu stále viac diktuje ekonomickú politiku obchodu s cukrom. V posledných rokoch sa vývoz Brazílie sa medziročne zvyšuje a v hospodárskom roku dosiahla 21 550 tis. ton, čo predstavuje 44,72% z celosvetového vývozu. Na hospodársky rok 2009/2010 sa odhaduje vývoz tejto krajiny na 23 850 tis. ton. Brazília je čistým vývozcom cukru. Ďalším čistým vývozcom je spolu s Brazíliou aj Thajsko. V hospodárskom roku 2007/2008 dosiahol export vo výške 4 914 tis. ton, tento sa medziročne zvyšoval a dosiahol v nasledujúcom roku 5 500 tis. ton. Predikcia na súčasný hospodársky rok je 5 800 tis. ton.

V hospodárskom roku 2007/2008 bola India čistým vývozcom a exportovala druhé najväčšie množstvo cukru. V posledných rokoch sa táto hodnota výrazne zvýšila z 5 830 tis. ton na 190 tis. ton. Analytici predpokladajú ďalšie zníženie tejto hodnoty na 10 tis. ton v hospodárskom roku 2009/2010. Na strane dovozu je opačná situácia. Hodnota dovozu sa v Indii medziročne zvyšuje a dosiahla minulý hospodársky rok

2 800 tis. ton a za rok 2009/2010 India je považovaná za najvýznamnejšieho importéra sveta. Čistým dovozcom je Indonézia, ktorá dovážala v rokoch 2008/2009 2 570 tis. ton.

Saldo zahraničného obchodu cukru v hospodárskom roku 2008/2009 v USA, Rusku a Indonézii je negatívne, dovoz je väčší ako vývoz. Pozitívne saldo má Brazília, Thajsko, Austrália a svetové meradlo salda tiež je pozitívne vo výške 1 612 tis. ton, (Príloha D).

4.2.2 Obchod s cukrom v EÚ

Tabuľka 5 Zahraničný obchod s cukrom v Európskych krajinách v tis. ton – odhad (2008/2009)

	Dovoz	Vývoz	Saldo		Dovoz	Vývoz	Saldo
Belgicko	300	455	155	Grécko	282,4	41,6	-240,8
Bulharsko	428,9	95,6	-333,3	Slovensko	288,3	98,3	-190
Česká republika	178,7	137,1	-41,6	Španielsko	778,9	51,6	-727,3
Dánsko	90	250	160	Švédsko	94,9	87	-7,9
Fínsko	166	15	-151	V. Británia	1 570	650	-920
Francúzsko	725	1 750	1025	EU ostatné	423,2	120,6	-302,6
Írsko	125	1	-124	EU	9 975,40	5 755,30	-4220,1
Taliansko	1 251,3	20,9	-1230,4	Nórsko	162		-162
Maďarsko	445,3	0,9	-444,4	Rusko	2 486,60	84,9	-2401,7
Nemecko	865,6	950,4	84,8	Srbsko	150	145	-5
Holandsko	150	250	100	Švajčiarsko	265,00	50	-215
Poľsko	442,2	210,4	-231,8	Turecko	108,2	20,3	-87,9
Portugalsko	515,7	198,7	-317	Ukrajina	248,20	29,9	-218,3
Rakúsko	375	350	-25	Európa ost.	889,7	597,6	-292,1
Rumunsko	479	21,2	-457,8	Európa	14 285,20	6 683,10	-7 602,1

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné spracovanie

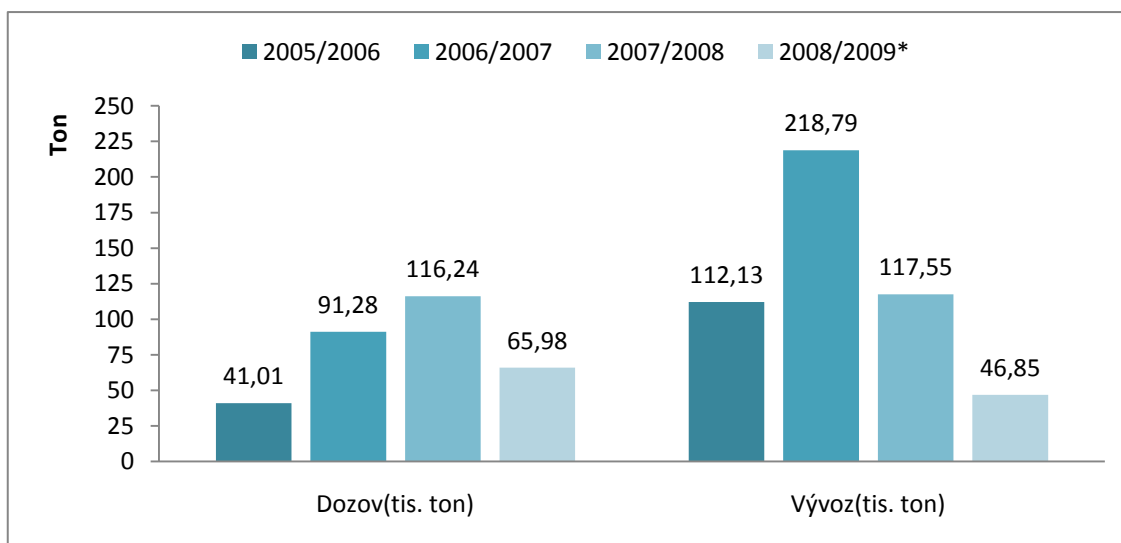
Dovoz cukru s celoeurópskeho hľadiska v hospodárskom roku 2008/2009 sa odhaduje na 14 285,20 tis. ton, a vývoz na 6 683,1 tis. ton so saldom -7 602,1 tis. ton. To znamená že o 53,21% menej bolo vyvážené ako dovážané.

Z hľadiska krajín v rámci EÚ najväčšie množstvo cukru na základe odhadu vyvážalo Francúzsko v hodnote 1 750 tis. ton, Nemecko 950,4 tis. ton a Poľsko 210,4 tis. ton. Dovoz v rámci EÚ bol najväčší do Veľkej Británie v hodnote 1 570 tis. ton, do Talianska na úrovni 1 251,3 tis. ton a Nemecka 865,6 tis. ton. Z krajín mimo EÚ Rusko malo najväčší dovoz v hodnote 2 486,6 tis. ton. Pozitívne saldo zahraničného obchodu dosiahlo Belgicko, Dánsko a Francúzsko. V zahraničnom obchode s cukrom Slovensko má negatívne saldo s ostatnými krajinami EÚ, (Tabuľka 5)

4.2.3 Zahraničný obchod Slovenska s cukrom

Na zahraničný obchod Slovenskej republiky v posledných rokoch najvýznamnejšie vplývala reforma cukrového sektora v EÚ z roku 2006, ktorý tým, že obmedzila produkciu cukrovej repy a cukru obmedzila aj zahraničný obchod s cukrom a cukrovinami.

Obrázok 10 Vývoj dovozu a vývozu Slovenska s cukrom s krajinami EÚ-27 v tis ton

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné výpočty

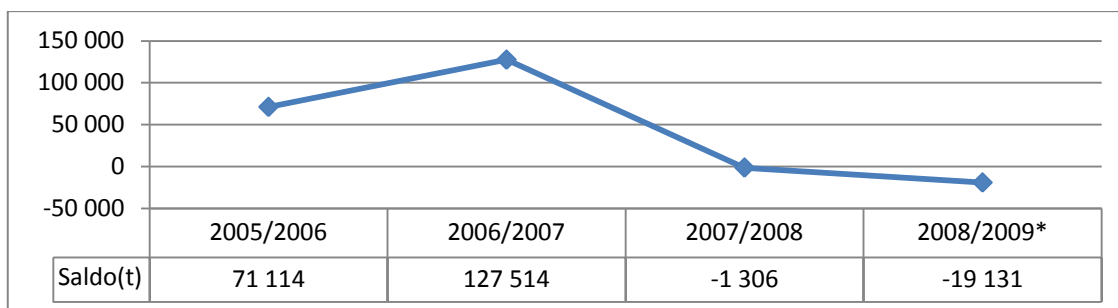
*október 2008- jún 2009

Náš zahraničný obchod s cukrom od hospodárskeho roku 2005/2006 predstavuje zápornú hodnotu, ktorá v rokoch 2007/2008 dosiahla najvyššiu hodnotu za posledné roky. Kvôli nedostatku cukrovej repy sme doviezli cukrovú repu v hodnote 49 643 ton, hlavne z Rakúska. Vývoz cukrovej repy bol nulový, čo znamená že saldo zahraničného obchodu cukrovej repy bolo negatívne na úrovni -49 643 ton, (Obrázok 10).

Saldo zahraničného obchodu s cukrom v rokoch 2005/06 a 2006/07 bolo kladné v hodnote 124 517 ton. Táto hodnota sa znížila v hospodárskom roku 2007/08 na zápornú úroveň, s hodnotou – 1 306 ton. Dovoz v hospodárskom roku 2008/09 bol 65 983 ton čo presahoval náš vývoz o 19 131 ton. Z toho vyplýva, že saldo zahraničného obchodu s cukrom dosiahlo ešte nižšiu úroveň ako v minulom roku. V obchode s izoglukózou, melasou a s ostatnými cukrami sme podľa obrázku 12 dosiahli za posledné dva hospodárske roky kladné saldo, (Obrázok 11).

Obrázok 11 Vývoj salda zahraničného obchodu Slovenska s cukrom s krajinami EÚ-27 v tis ton

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné výpočty

*október 2008- jún 2009

Zahraničný obchod Slovenska s cukrom s krajinami EÚ-27 tvorí 96,3% dovozu a 100% vývozu. Cukor sme dovezli hlavne z Poľska (45,8% celkového dovozu) a Českej republiky (22,7%). Vývoz sa realizoval do Maďarska (45,0% celkového vývozu), Českej republiky (36,4%) a Rakúska (15,3%), (Tabuľka 6).

Tabuľka 6 Zahraničný obchod SR s cukrom a cukrovinami podľa krajín EÚ-27 (2007/2008)

	Dovoz		Vývoz	
	t	€	t	€
Cukrová repa				
Rakúsko	49 589	1 738,412	0	0
Cukor				
Česká republika	27 425	17 195,51	41 732	28 578,45
Maďarsko	4 196	25 10,375	52 870	42 630,26
Poľsko	55 295	9 662,92	3 211	2 120,64
Rakúsko	1 550	1 146,15	18 006	12 188
Ostatné cukry				
Francúzsko	4 830	2 084,28	6 203	5 219,94
Maďarsko	7 136	3 639,50	190	153,11

Zdroj: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné výpočty

4.2.4 Zahraničný obchod Slovenska s agropotravinárskymi komoditami

Celkový zahraničný obchod agropotravinárskych komodít Slovenska

Z tabuľky 7 vyplýva, že zo Slovenskej republiky v roku 2009 sa vyviezol tovar v hodnote 39 715,6 mil. EUR. Vývoz agropotravinárskych komodít na základe kapitoly 1-24 Harmonizovaného Systému dosiahol hodnotu 1 761,7 mil. eur. Táto

hodnote predstavuje 4,6 % podiel na celkovom vývoze tovarov zo SR. V roku 2008 vývoz agropotravinárskych komodít dosiahol hodnotu 2 036,8 mil. EUR, čo bolo o 275,1 mil. EUR viacej ako v nasledujúcom roku.

Tabuľka 7 Bilancia zahraničného obchodu s agropotravinárskymi komoditami v mil. EUR

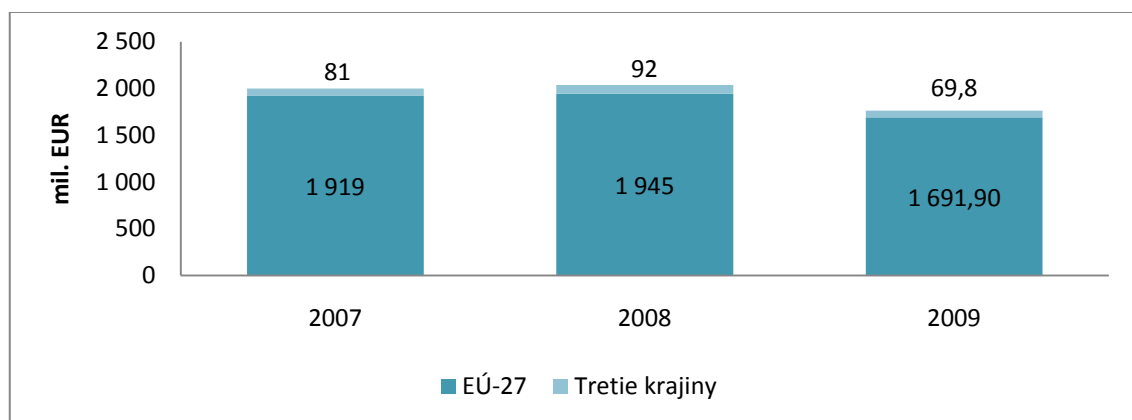
	2008	2009	% (09/08)
Vývoz	2 036,8	1 761,7	86,5
Dovoz	2 908,5	2 711,9	93,2
Saldo	-871,7	-950,2	109,0
Obrat	4 945,3	4 473,6	90,5

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Dovoz agropotravinárskych komodít kapitoly 1-24 Harmonizovaného Systému bol na úrovni 2 711,9 mil. EUR, čo predstavuje 7,0 % podiel na celkovom dovoze tovarov do SR. Dovoz agropotravinárskych komodít sa oproti predchádzajúcemu roku sa znížil o 6,8%.

Saldo zahraničného obchodu SR agropotravinárskych komodít celkom v roku 2009 bolo pasívne v hodnote 950,2 mil. EUR. Najväčšie pasívne saldo v roku 2009 s agropotravinárskymi komoditami sme mali podľa ŠÚ SR s bližšie nešpecifikovanými krajinami EÚ v hodnote 300,5 mil. EUR, s Českou republikou v hodnote 253,6 mil. EUR, ďalej s Nemeckom 177,9 mil. EUR a s Poľskom 123,3 mil. EUR. Najvyššie aktívne saldo sme dosiahli s Maďarskom vo výške 165,1 mil. EUR, s Rakúskom 82,2 mil. EUR a s Rumunskom 48,2 mil. EUR.

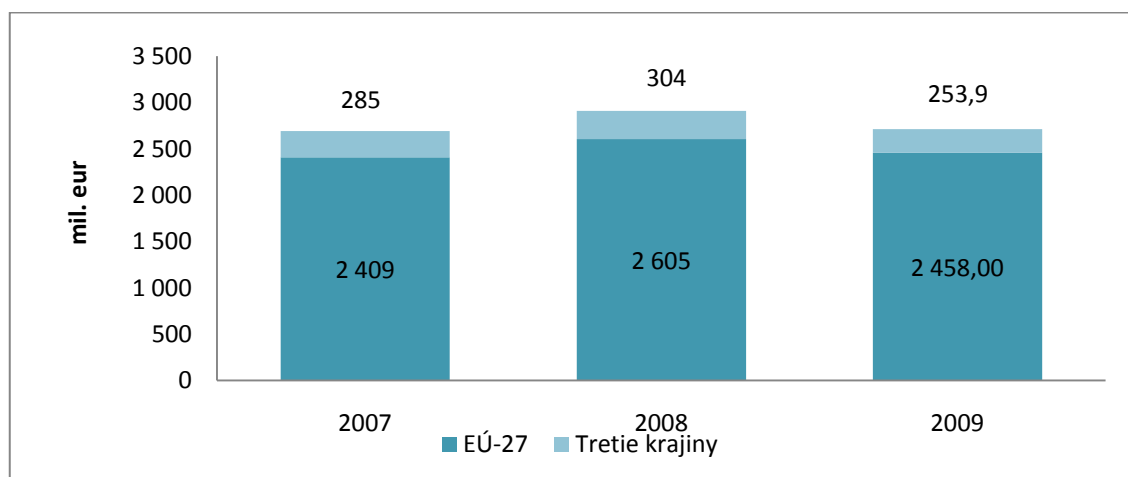
Obrázok 12 Vývoz agropotravinárskych komodít podľa zoskupenia krajín v mil. EUR

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Z obrázku 12 vyplýva, že hodnota vývozu agropotravinárskych komodít sa v roku 2009 znížila o 13,5% (347,3 mil. EUR) oproti roku 2008. Celkový vývoz agropotravinárskych tovarov bol realizovaný na 95,5% (1 691,9 mil. EUR) s krajinami EÚ-27. Do tretích krajín sme vyvážali len 4,5% (69,8 mil. EUR) z celkového vývozu agropotravín.

Obrázok 13 Dovozy agropotravinárskych komodít podľa zoskupenia krajín v mil. EUR

Zdroje: ŠÚ SR, vlastné spracovanie

Hodnota dovozu agropotravinárskych komodít z EÚ-27 sa znížila v roku 2009 o 197,1 mil. EUR (5,64%) oproti roku 2008. Dovozy z tretích krajín predstavoval 10,32% z celkového dovozu a ostatných 89,6 % bol dovážané z EÚ-27, (Obrázok 13).

Podiel jednotlivých agropotravinárskych komodít na celkovom agroobchode SR

Podiel jednotlivých agropotravinárskych komodít na celkovom vývoze a dovoze SR je znázornený v tabuľke 8. Najväčší podiel na celkovom dovoze majú nápoje, liehoviny a ocot 10,97% (297 605 mil. EUR), mäso a jedlé droby 10,60% (287 380 mil. EUR), mlieko, vajcia, med, jedlé výrobky živočíšneho pôvodu 8,34% (226 142 mil. EUR). Agropotravinárska kapitola cukor a cukroviny predstavujú 4,41% v hodnote 119 597 mil. EUR na celkovom dovoze agropotravinárskych komodít.

Na vývoze agropotravinárskych komodít v najväčšej miere sa podieľajú skupiny mlieko, vajcia, med, jedlé výrobky živočíšneho pôvodu na 11,66% (205 356 mil. EUR), cukor a cukroviny 8,68% (152 878 mil. EUR) a kakao a kakaové prípravky 8,04% (141 619 mil. EUR).

Tabuľka 8 Podiel cukru a cukrovín na dovoze a vývoze vybraných agropotravinárskych komodít
SR

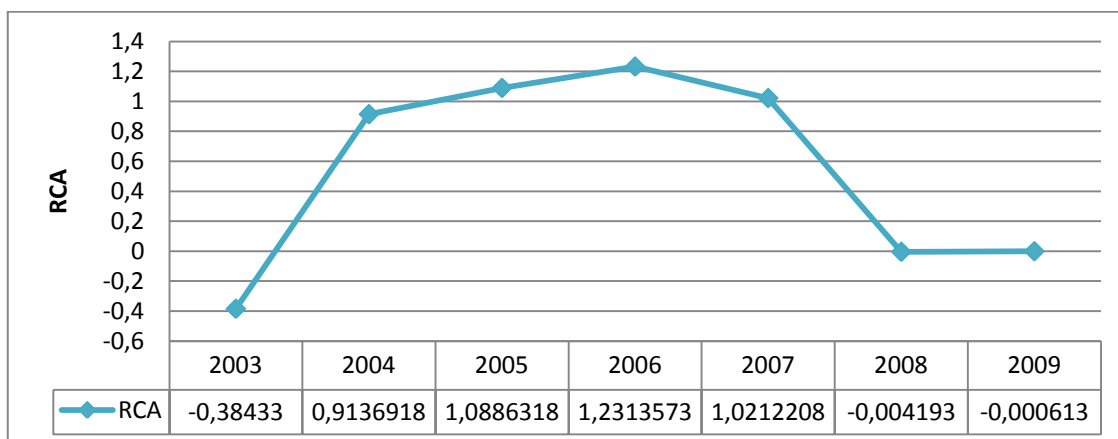
	Celkový dovoz		Celkový vývoz	
	Podiel komodity v % 2009	2009	Podiel komodity v % 2009	2009
SPOLU	100	2 711 886	100	1 761 713
OSTATNÉ	39,34	1 066 862	46,80	824 514
Cukor a cukrovinky	4,41	119 597	8,68	152 878
Mäso a jedlé droby	10,60	287 380	3,64	64 109
Mlieko, vajcia, med, jedlé výrobky živočíšneho pôvodu	8,34	226 142	11,66	205 356
Jedlé ovocie a orechy; šupy citrusových plodov a melónov	7,51	203 611	3,28	57 798
Kakao a kakaové prípravky	4,83	130 983	8,04	141 619
Prípravky z obilia, múky, škrobu alebo z mlieka;	6,59	178 771	4,28	75 482
Rôzne jedlé prípravky	7,41	200 935	6,28	110 620
Nápoje, liehoviny a ocot	10,97	297 606	7,34	129 337

Zdroj: MPSR, vlastné výpočty

Konkurencieschopnosť Slovenska v obchode s cukrom

Konkurencieschopnosť môžeme chápať ako určitú schopnosť krajiny vyvážať tovary a služby s cieľom získať väčšie výhody ako konkurenti na svetových trhoch. Vývoj konkurenčnej výhody cukru Slovenska na trhu podľa ukazovateľa RCA vyjadruje obrázok 14.

Obrázok 14 Vývoj konkurencieschopnosti Slovenska v obchode s cukrom podľa RCA

Zdroj: ŠÚ SR, vlastné výpočty

Podľa ukazovateľa RCA Slovensko dosiahol v roku 2003 negatívnu úroveň v hodnote -0,384, z čoho vyplýva, že Slovensko nemal konkurenčnú výhodu v cukre. Od roku 2004 až po 2007 sme mali kladné RCA, čo poukazuje na konkurenčnú výhodu. Od roku 2006 sa hodnota RCA znižovala a z roku 2007 na 2008 zaznamenala prudký pokles z hodnoty 1,021 na - 0,004. Hlavným dôvodom poklesu od roku 2006 bola reforma cukrového sektora, ktorá obmedzila produkciu v cukrovom sektore a zrušila niektorých výrobcov na Slovensku. V roku 2009 sme dosiahli negatívne RCA, ale táto hodnota je veľmi blízka nule a z toho vyplýva, že Slovensko s cukrom nemalo ani konkurenčnú výhodu, ani nevýhodu.

---

5 Záver

Hlavným cieľom bakalárskej práce je zahraničného obchodu Slovenska s cukrovou repou a cukrom. Ako vyplýva z práce, agrárny trh Slovenskej republiky od vstupu do EÚ je ovplyvnený Spoločnou poľnohospodárskou politikou. Táto politika má za úlohu zabezpečiť a rozvíjať poľnohospodárstvo jednotlivých členských krajín.

Spoločná poľnohospodárska politika bola nútená prijať reformu cukrového sektora, ktorá nadobúda účinnosť od júna 2006. Hlavným cieľom reformy bolo reštrukturalizovať a stabilizovať trh s cukrom a zvýšiť konkurencieschopnosť jednotlivých štátov v rámci EÚ. Bol vytvorený nový cenový systém, na základe čoho sa znižuje cena surového a bieleho cukru každý hospodársky rok. Na obmedzenie výroby bol zavedený takzvaný kvótový režim, na základe čoho každá krajina má určitú výšku kvóty, ktorú nemôže prekročiť. Hodnota kvóty v súčasnosti na Slovensku je 112 319,5 ton na výrobu cukru. Výroba cukru bola zrušená vo viacerých závodoch a len najrentabilnejšie firmy prežili konkurenčný boj na trhu. Dôsledkom reformy bolo uzavretie viac ako 80 cukrovarov, dôsledku čoho viac ako 138 000 pestovateľov ukončilo pestovanie cukrovej repy.

Dopady uvedenej reformy na našu krajinu neboli pozitívne. Produkcia cukrovej repy za posledné roky zaznamenávala prudký pokles a znížila sa skoro na polovicu. So znížením produkcie cukrovej repy poklesla aj produkcia cukrovej repy na polovicu do roku 2008/2009. Cukornatosť cukrovej repy v posledných rokoch vykazovala kolísavé hodnoty. Čo sa týka spotreby cukru, v posledných rokoch sme zaznamenávali veľmi malý medziročný pokles.

Najsilnejším vývozcom cukru vo svete je Brazília. Vďaka veľkému množstvu vyvážaného cukru má dominantné postavenie na svetovom trhu a je schopná určiť a ovplyvňovať obchod s cukrom. Z celosvetového vývozu každý rok približne 45% patrí Brazílii a táto hodnota sa stále zvyšuje. Indonézia spolu s Brazíliou realizujú len vývoz cukru a majú nulovú hodnotu dovozu. Z hľadiska dovozu cukru sa India za posledné roky z exportujúcej krajiny stala importujúca, čo je spôsobené zvýšením dopytu po cukre v Indii. Pozitívne saldo zahraničného obchodu má Brazília, Thajsko a Austrália. Európska únia dosiahla za posledný hospodársky rok negatívne saldo v obchode vďaka tomu, že dovoz cukru z tretích krajín bol dvakrát vyšší ako vývoz. Medzi najvýznamnejších výrobcov cukru v EÚ patria Francúzsko, Nemecko, Poľsko a Veľká Británia. Vo svetovej výrobe cukru sa Brazília, India, Západná Európa a Čína

---

podieľajú v najväčšom množstve. Z hľadiska spotreby India, Západná Európa, Čína a Brazília spotrebujú najviac cukru.

Na zahraničný obchod Slovenskej republiky v posledných rokoch vplývala reforma cukrového sektora v EÚ z roku 2006, ktorá tým, že obmedzila produkciu cukrovej repy a cukru, obmedzila aj zahraničný obchod s cukrom a cukrovinami. V porovnaní dovozu a vývozu cukru Slovenska za posledné hospodárske roky môžeme konštatovať, že v roku 2006/2007 sme vyvážali takmer dvojnásobok cukru ako sme doviezli. V hospodárskom roku 2007/2008 export a import cukru bol takmer vyrovnaný a v nasledujúcom hospodárskom roku už saldo zahraničného obchodu bolo negatívna, čo poukazuje na zníženie vývozu pod hodnotou dovozu cukru. Medzi najvýznamnejších obchodných partnerov Slovenska z hľadiska dovozu cukrovej repy patrí Rakúsko a dovoz a vývoz cukru sa realizuje najmä s Českou republikou, Poľskom a Maďarskom. V celkovom agropotravinárskom dovoze cukor a cukroviny predstavujú 4,41% a na celkovom vývoze tieto komodity predstavujú 8,68%.

Z indexu konkurencieschopnosti RCA vyplýva, že po vstupe Slovenska do EÚ až po prijatie reformy cukrového sektora sme boli konkurencieschopní v obchode na zahraničnom trhu, ale za posledné dva roky RCA je nulový, čo znamená, že nemáme ani konkurenčnú výhodu a ani konkurenčnú nevýhodu.

Na základe zistených informácií o trhu cukru a cukrovej repy sme vypracovali niekoľko možných riešení, návrhov a odporúčaní. Tie sa týkajú všetkých subjektov činných na trhu s cukrom a cukrovou repou na Slovensku, ktoré by napomohli odstrániť jednotlivé bariéry pri produkcii a obchode tohto sektora.

- ✓ Z hľadiska produkcie je potrebné zo strany Spoločnej poľnohospodárskej politiky zvýšiť minimálne ceny cukrovej repy, čo by spôsobilo zvýšenie počtu farmárov a pestovateľov cukrovej repy na Slovensku, a nebolo by potrebné nedostatok cukrovej repy dovážať z okolitých krajín.
- ✓ Po zvýšení produkcie cukrovej repy je potrebné pridelenú kvótu surového a bieleho cukru zvyšovať na takú úroveň, aby Slovensko bolo znova významným producentom cukru. V sektore cukrovarníctva na Slovensku je momentálne malá konkurencia, táto je hnacím motorom vývoja na trhu.
- ✓ Zvyšovanie kvóty na cukor by prinášal aj zvyšujúci efekt v zahraničnom obchode Slovenska. Zvýšený objem vývozu cukru do zahraničia by jednoznačne prinášal nárast konkurencieschopnosti našej krajiny na zahraničných trhoch.

---

6 Zoznam použitej literatúry

1. **BLAAS, G. – BOŽÍK, M.** 2002. Vplyv vstupu Slovenskej republiky do Európskej únie na agropotravinársky sektor a na ceny potravín. In *Ekonomika poľnohospodárstva*. 2002, č. 5, s. 876-896. ISSN 1335-6186.
2. **ČERMÁK, P.** 2009. Trh s cukrom ve svete. In: *Listy cukrovarnícké a řepašké*, roč. 125, č. 11, 2009. s. 302-305. ISSN 1210-3306.
3. **ČÍŽ, K.** 2009. Výrobci cukru v Evropě. In: *Listy cukrovarnícké a řepašké*, roč. 125, č. 9-10, 2009. s. 207. ISSN 1210-3306.
4. **GOZORA, V. a kol.** 2003. *Faktory úspešnosti podnikania v agropotravinárskom komplexe SR*. Nitra: AGROINŠTITÚT, 2003. 233 s. ISBN 80-7139-100-X.
5. **HORSKÁ, E.** 2007. *Medzinárodný Marketing*. 1. vyd. Nitra : SPU, 2007. 223 s. ISBN 978-80-8069-938-3.
6. **JAMBOROVÁ, M.** 2005. *Kvantifikácia tokov hlavných agropotravinárskych komodít v SR*. Bratislava: VÚEPP, 2005. 103 s. ISBN 80-8058-403-6.
7. **JANÍČEK, D.** 2010. Výsledky cukrovarníckej kampane 2009/10 na Slovensku. In: *Listy cukrovarnícké a řepašké*, roč. 126, č. 4. 2010. s. 128-130. ISSN 1210-3306.
8. **JUDINOVÁ, E.** 2008. Blahobytná analýza trhu cukru a cukrovej repy: diplomová práca. Nitra : SPU, 2008.
9. **LACO, O. – TOMKULJAKOVÁ, E.** 2006. Reforma trhového poriadku s cukrom v Európskej únii a jej vplyv na pestovanie repy cukrovej na Slovensku. In: *Naše pole*, roč. 10, č. 12, 2006. s. 38-39. ISSN 1335-2466.
10. **LISÝ, J.** 2002. *Ekonomía* 4. vyd. Bratislava: IURA, 2002. 422 s. ISBN 80-8004-735-1.
11. **MALEJČÍK, A.** 2004. Požiadavky na systém obchodovania a agrárnymi produktmi v SR. In *Zborník vedeckých príspevkov z riešenia výskumných úloh Katedry manažmentu a marketingu*. Nitra: SPU, 2004, s. 1-57. ISBN 80-8069-338-2.
12. **MERAVÁ, E.** 2009. *Cukrová repa a cukor*. Bratislava: VÚEPP, 2009. 37 s. ISBN 80-8058-517-4.
13. **NARIADENIE KOMISIE (ES) č. 951/2006 z 30. Júna 2006**, ktorým sa stanovujú podrobné pravidlá implementácie cukrového režimu

-
14. **NARIADENIE RADY (ES)** č. 318/2006 z 20. Februára 2006 o spoločnej organizácii trhov v sektore cukru
  15. **NARIADENIE RADY (ES)** č. 320/2006 z 20. Februára 2006. Ktorým sa stanovuje dočasný režim pre reštrukturalizáciu cukrovarníckeho priemyslu v Spoločenstve a ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie (ES) č. 1290/2005 o financovaní spoločnej poľnohospodárskej politiky
  16. **ORŠULOVÁ, J.** 2007. Formulovanie kvantity a kvality úrody cukrovej repy vo vzťahu k vybraným antropogénnym faktorom : dizertačná práca. Nitra : SPU, 2003.
  17. **PODOLÁK, A. a kol.** 2007. *Medzinárodný obchod a formulovanie agroobchodnej politiky*. 1. vyd. Nitra: SPU, 2007. 215 s. ISBN 978-80-8069-863-8.
  18. **POKRIVČÁK, J.** 2008. *Medzinárodná Ekonomika*. vyd. Nitra : SPU, 2008. 134 s. ISBN 978-80-552-0013-2.
  19. **POSPIŠIL, R. – PAČUTA, V.** 2002. *Základy rastlinnej výroby*. 2. vyd. Nitra: SPU, 2002. 143 s. ISBN 80-7137-976-X.
  20. **SRŠŇOVÁ, J. – FŮZIOVÁ, I.** 2003. *Medzinárodné strategické rozhodovanie podniku*. 1. vyd. Bratislava: SPRINT, 2003. 218 s. ISBN 80-890085-18-0.
  21. **SVATOŠ, M.** 2006. Niektoré vnější determinanty konkurencieschopnosti egrárneho sektoru. In Zborník z medzinárodných vedeckých dní 2006, I. Sekcia – Konkurencieschopnosť – výzva pre podnikateľskú sféru, národnú ekonomiku a EÚ. [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006, s. 330. ISBN 80-8069-704-3.
  22. **ŠIMO, D.** 2006. *Agrárny marketing*. Nitra: SPU, 2006. 222 s. ISBN 80-8069-726-4.
  23. **ŠMEHÝLOVÁ, K.** 2008. *Menej repy – menej cukru*. [online], AgroServer, 2008. [cit. 2010-04-12]. Dostupné na: < <http://www.agroserver.sk/news/menej-repy-menej-cukru.html>>
  24. **TURANSKÝ, V.** 2008. Náš cukor pomaly nekúpíte. In: *Hospodárske noviny*, č. 51, 2008. s.6. ISSN 1335-4701.
  25. **UBREŽIOVÁ, I.** 2008. *Medzinárodný Manažment*. 1. vyd. Nitra : SPU, 2008. 159 s. ISBN 978-80-552-0069-9.
  26. **VIESTOVÁ, K.** 2004. *Teória obchodu*. vyd. Bratislava : EKONÓM, 2004. 237 s. ISBN 80-225-1913-8.
  27. *CAP – Spoločná poľnohospodárska politika*. 2010 [online], EuroAktív, aktualizované 01. 02.2010. [cit. 2010-04-07]. Dostupné na
-

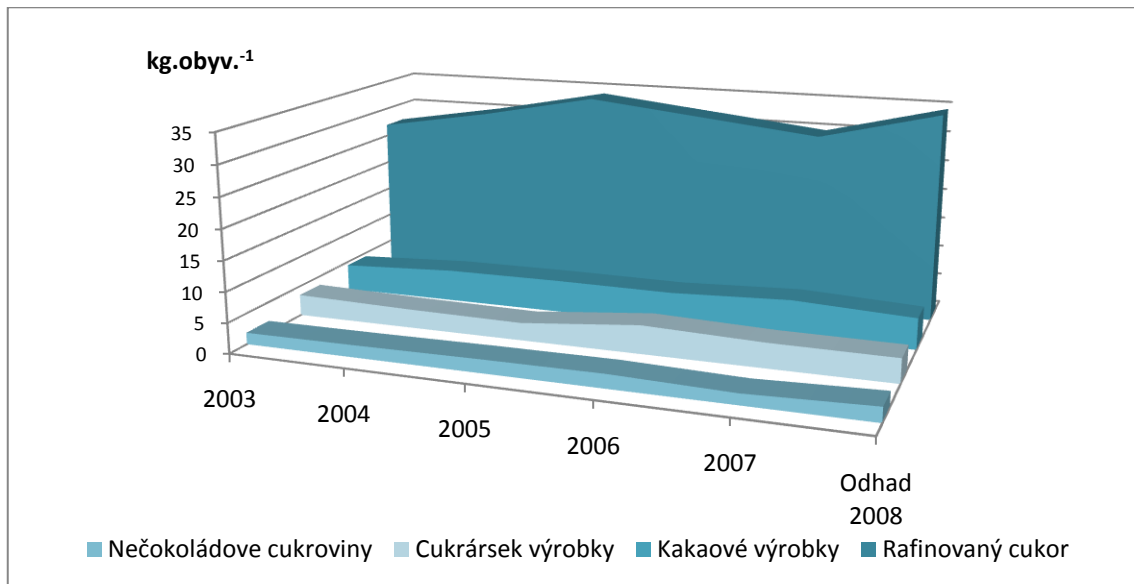
-
- http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/zoznam_liniek/cap---teda-spolocna-polnohospodarska-politika>
28. *Cena cukru na svetovom trhu prudko klesá*. [online], poľnoinfo, 2010. [cit. 2010-04-02]. Dostupné na: < <http://www.polnoinfo.sk/clanok/1664/z-ekonomiky/ceny-komodit/cena-cukru-na-svetovom-trhu-prudko-klesa>>
29. *Cukrová reforma ponúkne výrobcom v EÚ dlhodobú konkurencieschopnú budúcnosť*. 2005 [online], Europa, aktualizované 22. Júna 2005. [cit. 2010-04-12]. Dostupné na:< <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/05/776&format=HTML&aged=0&language=SK&guiLanguage=en>>
30. *Informácia o zahraničnom obchode s agropotravinárskymi komoditami za január až december 2009*. 2010 [online], MPSR, 2010. [cit. 2010-04-02]. Dostupné na: <<http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=2&navID2=2&sID=40&sID2=61&id=2295>>
31. *Spoločná poľnohospodárska politika*. (ca.2007) [online], agra-net, [cit. 2010-04-12]. Dostupné na <http://www.agra-net.com/portal2/>>
32. *Štatistický úrad Slovenskej republiky*. 2010 [online], ŠÚ SR, [cit. 2010-04-15]. Dostupné na: <<http://www.statistics.sk/pls/elisw/vbd>>
33. *Výroba cukru na Slovensku*. 2009 [online], Listy cukrovarnícké a řepařské , aktualizované 2010. [cit. 2010-04-12]. Dostupné na: < http://www.cukr-listy.cz/lc-statistika_SR.html>
34. *Výroba cukru v Evropě*. 2009 [online], Listy cukrovarnícké a řepařské , aktualizované 2010. [cit. 2010-04-12]. Dostupné na: < http://www.cukr-listy.cz/lc-statistika_EU.html>
35. *World Centrifugal Sugar Production, Supply and Distribution - (Oct/Sept Marketing year) 2009* [online], USDA, aktualizované 2009. [cit. 2010-04-05]. Dostupné na: <http://www.fas.usda.gov/psdonline/psdReport.aspx?hidReportRetrievalName=World+Centrifugal+Sugar+Production%2c+Supply+and+Distribution++%28Oct%2fSept+Marketing+Year%29&hidReportRetrievalID=1524&hidReportRetrievalTemplateID=3>>
36. *Zahraničný obchod – funkcie, úlohy, význam*. [online], EuroEkonom, (ca. 2009), [cit. 2010-04-02]. Dostupné na: <<http://www.euroekonom.sk/obchod/zahranicny-obchod/zahranicny-obchod-funkcie-ulohy-vyznam/>>
-

---

7 Prílohy

Príloha A:

Vývoj spotreby cukru v kg na obyvateľa

Zdroje: Cukrová repa a cukor, Situačná a výhľadová správa k 30.9.2008, vlastné spracovanie

Príloha B:

Výroba cukru v EÚ v tis. ton

	2008/2009	2007/2008	2006/2007		2008/2009	2007/2008	2006/2007
Belgicko	711	956	930	Holandsko	935	963	957
Bulharsko	0	7	3	Poľsko	1 413	2 102	1 873
Česká Republika	415	353	511	Portugalsko	0	15	34
Dánsko	432	413	408	Rakúsko	402	412	443
Fínsko	75	110	141	Rumunsko	114	87	129
Francúzsko	3 598	3 910	3 814	Grécko	109	85	184
Írsko	0	0	0	Slovensko	105	158	224
Taliansko	587	729	714	Slovinsko	0	0	65
Litva	98	136	105	Španielsko	587	783	1 122
Lotyšsko	0	0	47	Švédsko	355	385	341
Maďarsko	68	248	379	Veľká Británia	1 304	1 141	1 258
Nemecko	3 595	4 295	3 606	EÚ	14 939	17 320	17 288

Zdroj: Listy cukrovarnícke a repové, vlastné spracovanie

Príloha C:

Svetový trh s cukrom v tis. ton

	Začiatkové zásoby	Produkcia	Ponuka	Spotreba	Konečné zásoby
Amerika					
2007/2008	5 695	58 981	70 864	38 312	7 162
2008/2009	7 162	57 985	71 875	39 182	4 586
*2009/2010	4 586	62 614	73 697	38 816	4 342
Európa					
2007/2008	4 843	22 490	35 149	27 124	5 047
2008/2009	5 047	20 411	33 441	26 978	3 790
*2009/2010	3 790	22 041	33 775	26 559	4 477
Blízky Východ					
2007/2008	4 326	4 517	18 676	11 370	4 121
2008/2009	4 121	4 417	17 555	11 279	3 189
*2009/2010	3 189	5 315	17 497	11 271	2 970
Ázia - Oceánia					
2007/2008	17 852	69 097	100 680	63 153	20 953
2008/2009	20 953	52 724	89 417	10 879	13 624
*2009/2010	13 624	54 906	87 913	11 161	11 836
Afrika					
2007/2008	3 052	8 212	18 081	11 861	2 493
2008/2009	2 493	8 244	17 837	12 022	2 381
*2009/2010	2 381	8 651	18 136	12 177	2 377
Svet					
2007/2008	35 768	163 297	243 450	151 820	39 776
2008/2009	39 776	143 781	230 125	100 340	27 570
*2009/2010	27 570	153 527	231 018	99 984	26 002

Zdroj: United States Department of Agriculture, vlastné spracovanie

*Predikcia na hospodársky rok 2009/2010

Príloha D:

Svetový obchod vybraných krajín s cukrom v tis. ton

	Vývoz	Dovoz	Saldo		Vývoz	Dovoz	Saldo
USA				Thajsko			
2007/2008	184	2 377	-2 193	2007/2008	4 914	0	4 914
2008/2009	124	2 796	-2 672	2008/2009	5 500	0	5 500
*2009/2010	181	2 200	-2 019	*2009/2010	5 800	0	5 800
Brazília				Austrália			
2007/2008	19 500	0	19 500	2007/2008	3 700	9	3 691
2008/2009	21 550	0	21 550	2008/2009	3 522	9	3 513
*2009/2010	23 850	0	23 850	*2009/2010	3 700	9	3 691
Rusko				Indonézia			
2007/2008	200	3 100	-2 900	2007/2008	0	2 420	-2 420
2008/2009	200	2 800	-2 600	2008/2009	0	2 570	-2 570
*2009/2010	200	2 400	-2 200	*2009/2010	0	1 500	-1 500
India				Svet			
2007/2008	5 830	0	5 830	2007/2008	51 433	44 384	7 049
2008/2009	190	2 800	-2 610	2008/2009	48 180	46 568	1 612
*2009/2010	10	6 000	-5 990	*2009/2010	51 277	49 921	1 356

Zdroj: USDA, vlastné výpočty

* Predikcia na hospodársky rok 2009/2010

